

მასწავლებელი

ნაირა გელაშვილი:
**სკოლისა და
ოჯახების ფიასკო**

**სოციალური უნარ-ჩვევების
განვითარება მოზარდებში**

სკოლა თუ რეაბილიტორი
რატომ არ დადინან უფროსკლასელები სკოლაში

საქართველოს
ანგარიშგებისა და განვითარების
საქონალური
სამსახური

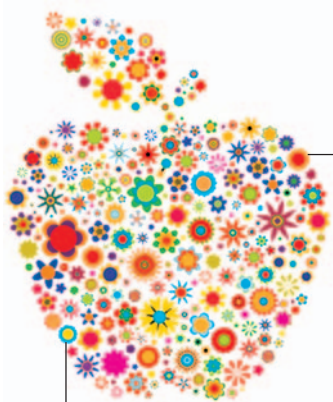

ანგარიშგებისა
და განვითარების
საქონალური
სამსახური

N3, 2009

ISSN 1987-6149
9 771987 614001

მასწავლებელი

შურონალი

ასხადებს კონკურსს!

ჩართეთ
კონკურსში!

გაბვირით
თქვენი გამოცდილება!

საუკეთესო გაკვეთილი
სამოქალაქო განათლებაში!

**გამოგვიგზავნეთ გაკვეთილის გაგმა,
თვალსაჩინოებები და სავარჯიშოები!**

საუკეთესო გაკვეთილების ავტორები საჩუქრად მიიღებენ
შურონალ „მასწავლებლის“ ერთწლიან ხელმოწერას და
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის
გამოცემების სრულ კომპლექტს!

კონკურსის დასკვნით ეტაპზე სამი საუკეთესო გაკვეთილი
გამოვლინდება.

გაკვეთილების გეგმები შურონალ „მასწავლებლის“
მომდევნო ნომერებში დაიბეჭდება!

**საკონკურსო მასალა მოგვანოდეთ ქვემოთ მითითებულ მისამართზე
ან გამოგზავნეთ ელ.ფოსტის საშუალებით:**

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტით: info@tpdc.ge
www.tpdc.ge

რედაქტორისგან

ბოლო დროს განათლების თემაზე საზოგადოებაში მიმდინარე დისკუსიებს ვადევნებ თვალს – საინტერესოა. მეინსტრიმ მედია ამ თემაზე საჯარო დებატებით არ გვანებივრებს – უმნიშვნელოდ თვლის ან „ჟანრის“ საუკეთესო ტრადიციას აგრძელებს, ანუ საზოგადოებრივი ინტერესი უგულვებელყოფილია. ინტერნეტ-სივრცეში, რომელიც ქართველი ინტელექტუალების თავშესაფრად იქცა, ამ თემაზე აქტიური დებატები მიმდინარეობს. კონკრეტულად ამ შემთხვევაში უადგილოა – ადამიანები, უბრალოდ, სკოლაზე მსჯელობენ. აქტივობა მაღალია, მონაწილეთა სპექტრი – ფართო: ყველა მოსაზრება ცნობილია... მასწავლებლების პოზიციის გარდა.

მათი სახელით, ვინც დუმილის პოზიციას ირჩევს, როგორც წესი, „სხვები“ საუბრობენ – ისინი, ვინც საზოგადოებრივ ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობის სიბლი უკვე შეიგრძნო. 20-30 წლის შემდეგ ამ ქვეყნის ბედს ისინი გადანეცხვენ, ვინც დღეს სკოლის მერხთან ზის და კაცუნებს ძერწავს. იმედი გვაქვს, რომ დუმილი მათი პოზიცია, ხოლო განზე დგომა მათი არჩევანი არ იქნება. ეცოდინებათ, რომ მათი ძალისხმევის გარეშე არაფერი შეიცვლება – ეს არჩევანი მათ უკვე დღეს, სკოლაში, მასწავლებლების დახმარებით უნდა გააკეთონ. ისწავლონ სხვათა აზრის მოსმენა და პატივისცემა, საკუთარი პოზიციის არგუმენტირებული დაცვა – განათლების თეორიაში ამ უნარებს სოციალურ უნარებს უწოდებენ და მათი განვითარება სასკოლო განათლების მთავარი მიზანია.

ბოლო დროს განათლების სფეროში საბჭოთა დროიდან მემკვიდრეობით მიღებულ პრობლემებს ვეძებ – ესეც მნიშვნელოვანია და იმიტომ. ამბობენ, რომ სისტემა შეიცვალა, მაგრამ, როგორც აღმოჩნდა, არა ძირეულად. სკოლის ბრძოლა საკუთარი არსის წინააღმდეგ – ეს სარეპეტიტორო და საჯარო სკოლების დაპირისპირებაა, რადგან ორივე ინსტიტუცია, ფორმალური და არაფორმალურიც, მასწავლებლებზე დგას. უფროსკლასელებმა სკოლას ზურგი აქციეს – ექსპერტებსა და მრგვალი მაგიდის მონაწილეებს საჯარო სკოლებში დასწრების პრობლემის რეალური მიზეზებისა და გადაჭრის გზების გაანალიზება ვთხოვეთ.

„დედებისა და მასწავლებლების ფიასკო“ – ასეთი სასტიკი განაჩენი განათლების სისტემისთვის ჯერ არავის გამოუტანია. თანამედროვე სკოლა ასე ნაირა გელაშვილმა შეაფასა. მწერალი ცვლილებების მოლოდინშია, ისევე, როგორც საზოგადოების დიდი ნაწილი. ამ ცვლილებების განხორციელება კი თქვენი, მასწავლებლების აქტიური მონაწილეობის გარეშე შეუძლებელია.

ხათუნა კვესელავა
მთავარი რედაქტორი

მასწავლებელი N3, 2009

მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ცენტრის გამომცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“
გამოდის ორ თვეში ერთხელ

რედაქლეტორი:

სოფო გორგოძე
პაბატა სირგილაძე
ლელა სამინაშვილი
ნათია ნაცვლიშვილი
თამარ მონოვრიძე

მთავარი რედაქტორი:

ხათუნა კვესელავა

რედაქტორი: ნატო ინგოროშვილი

სტილისტი: ირმა ტაბაქიძე

დიზაინი: ბესიკ ღანელია

ფოტო: ბაბა ბაბინაშვილი, ნაილი ვაჟიშვილი

მხატვარი: ბაბუკა ტყეშელაშვილი

ჟურნალისტიკა:

მანანა ხიდაშელი, თამარ კაციტაძე,
ირმა კახუაშვილი, ბაბა ჩიკურიშვილი,
ეკა ქვენიშვილი, თაბა თოფური,
შოკანა ბურღილაძე, ნინო კოშაკი

ფოტო გარეკანზე: მალხაზ მაჭაპარიანის

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმული ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქციის შეხედულებებს. ცალკეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარობაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დიმიტრი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 13 95
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149

UDC 371.1
8-374

გამოიწერეთ პროფესიული ჟურნალი
მასწავლებელი

ღარაკით:

შპს „ნიზნის სამყარო“: 45 33 79

სს. „მაცნე“: 37 47 49, 22 64 58

სტატიები

სკოლა და თანამედროვეობა

ზაქრო გიუნაშვილი

7 თანამედროვე ტექნოლოგიები სკოლაში

რა მიზნით და როგორ გამოვიყენოთ თანამედროვე ტექნოლოგიები სწავლების პროცესში

პრაქტიკა

გიორგი გახელაძე

10 სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარება სკოლაში

ხუთი ნაბიჯი ექსპერტთან ერთად: როგორ შევუწყოთ ხელი მოზარდებში სოციალური უნარების განვითარებას

მოსაზრება

სიკო ჯანაშია

14 სკოლა თუ რეაბილიტორი

რატომ არ დადიან უფროსკლასელები სკოლაში – მოსწავლეთა დასწრების პრობლემის ანალიზისთვის

ინტერვიუ

ნათო ინგოროყვა

ნაირა გალაშვილი:

თუ სკოლა არ შეიცვალა

სკოლისა და ოჯახების ფიასკო – მწერლის სათქმელი მასწავლებლებისთვის

ნოვატორები

მანანა სიდაშელი

ერთი გაკვეთილი ორ ენაზე

მარნეულის მე-2 საჯარო სკოლაში ბილინგვური სწავლების დანერგვა დაიწყო

პრობლემა

თამარ კაციტაძე, კაპა ქვეანთავილი

33 დანაშაული და სასჯალი სკოლაში

უნდა დაისაჯოს თუ არა მოსწავლე სკოლაში? რა შემთხვევაში და რა ფორმით – ფსიქოლოგების გამოცდილება

50 პასუხები თქვენს შეკითხვაზე

უცხოური ენის მასწავლებლების შეკითხვებს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ექსპერტები პასუხობენ

რუბრიკები

მრგვალი მაგიდა

17

უფროსკლასელების არჩევანი - რეაბილიტორი თუ საჯარო სკოლა

სკოლაში დასწრების პრობლემის მიზეზებსა და გადაჭრის გზებზე დისკუსიის მონაწილეები მსჯელობენ

ექსპერტი

21

ჯუდიზ ელიოპი: მთავარი პრობლემა - იზოლაცია

ინგლისური ენის მასწავლებლები სასერტიფიკაციო გამოცდისთვის ემზადებიან - ექსპერტის შეფასება

კონკურსი

23

გამარჯვებულები

ჟურნალი „მასწავლებელი“ წერილების კონკურსში გამარჯვებულ პედაგოგებს აჯილდოებს

პრობლემა

45

ირმა კახურაშვილი

აქიშის მოსვლაზე

უბედური შემთხვევა სკოლაში - მასწავლებელს პირველადი სამედიცინო დახმარების აღმოჩენა უნდა შეეძლოს

რეპორტაჟი

42

თეა თოფურია

ცხრა მთას იმით და აქვე - როგორ დავგავმოთ ექსკურსია

„მასწავლებელი“ ექსკურსიაზე მეთექვსმეტე მთაზე ერთად მიდის - ექსპერტები ექსკურსიის უკეთ დაგეგმვას გვიჩვენებენ

გაკვეთილი

46

ბელა ჩაქურიშვილი

ისწავლა სიამოვნებით

ბუმბულიანი ნიღაბი, აბაჟური და საათი-ნრუნუნა - გამოყენებითი ხელოვნების გაკვეთილები სკოლაში

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

1. გაკვეთილის თემა: ქიმიური ელემენტები - ეპოქა და ლავუაზიე
2. პრაქტიკული სავარჯიშოები სოციალური უნარ-ჩვევების გასავითარებლად
3. სასერტიფიკაციო გამოცდა უცხოური ენის მასწავლებლებისთვის საგამოცდო დავალებების ნიმუშები

25-32

რეგიონი

ნინო კოშაძე

48

თელავი-გიგარანი-თელავი

თელაველი მოსწავლეები „შპრახდილობის“ გამოცდისთვის ემზადებიან

განათლების ისტორია

თეა თოფურია

53

დღეს, ანუ ოთხი ათასი წლის წინ...

უნიკალურ შუმერულზე ფირფიტებზე ასახული ისტორიული სინამდვილის თანამედროვე შტრიხები

რესურსები

55

ბელა ჩაქურიშვილი

დაითვალოთ პარსკვლავები გაკვეთილზე

მასწავლებლებს გაკვეთილის ჩატარება ნამდვილ პლანეტარიუმში შეუძლიათ

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამა

სასერტიფიკაციო გამოცდებამდე მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი პედაგოგების პროფესიული განვითარების პროგრამების ვაუჩერულ დაფინანსებას იწყებს. პირველ ეტაპზე ტრენინგ-პროგრამები იმ საგნებში დაფინანსდება, რომლებშიც სერტიფიკაციის პროცესი 2010 წელს იწყება. ეს პროგრამებია საბაზო-საშუალო საფეხურის ქართულის, მათემატიკისა და უცხოური ენის მასწავლებლებისთვის.

ვაუჩერი პედაგოგს შესაძლებლობას მისცემს, შეარჩიოს ერთი ან რამდენიმე აკრედიტებული საგანმანათლებლო პროგრამა და ეტაპობრივად, უფასოდ გაიაროს მოსამზადებელი კურსი, სულ 4 კრედიტის ოდენობით. მოცემული 4 კრედიტიდან 2 განსაზღვრულია საგნობრივი და 2 – პროფესიული უნარ-ჩვევების პროგრამების დასაფინანსებლად. მასწავლებელს შესაძლებლო-

ბა ექნება, ორივე ტიპის პროგრამა გაიაროს (ჯამში 4 კრედიტის ოდენობით).

ერთი ვაუჩერი მოიცავს 2 კრედიტს, ანუ მასწავლებლის სახელზე გაცემული ვაუჩერი ითვალისწინებს მის მიერ შერჩეული ერთი სრული პროგრამის გავლას.

პროგრამის განხორციელება 2009 წლის აგვისტოდან დაიწყება.

მპკც ყველა საჯარო სკოლას მიაწვდის აკრედიტებული ტრენინგ-პროგრამების ანოტაციების პაკეტს და ინსტრუქციებს, რომლებიც პედაგოგებს დაეხმარება შესაბამისი პროგრამების შერჩევასა და ვაუჩერის მიღებაში. მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების პროგრამების დაფინანსების ვაუჩერი გაიცემა ადგილობრივ საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრებში.

*დამატებითი ინფორმაციისთვის მიმართეთ
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერული
დაფინანსების პროგრამის კოორდინატორს, ეკა ჟვანიას
ტელ: 95 99 81 ელ-ფოსტა: ezhsvania@tpdc.ge*

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ვაუჩერული დაფინანსების პროგრამის ფარგლებში განსაზღვრულია პედაგოგებისთვის ფართო შესაძლებლობების უზრუნველყოფა: ისინი აკრედიტირებული პროფესიული განვითარების პროგრამებს გაივლიან, რაც მათ საშუალებას მისცემს, აიმაღლონ პროფესიული ცოდნის დონე და უკეთ მოემზადონ სასერტიფიკაციო გამოცდებისათვის“.

ეკა ჟვანია

*მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ვაუჩერული
დაფინანსების პროგრამის კოორდინატორი*

„პესტალოცი“ – ევროპულ სემინარებში მონაწილეობის შესაძლებლობა

პროგრამა „პესტალოცი“ განათლების სფეროს პროფესიონალების ტრენინგების პროგრამაა, რომელსაც ევროსაბჭო ევროპის კულტურის კონვენციის ფარგლებში 1961 წლიდან ახორციელებს. მასწავლებლები და განათლების სფეროს წარმომადგენლები ამ პროგრამის ფარგლებში საერთაშორისო სემინარებში მონაწილეობენ. მათ საგანმანათლებლო ინიციატივებში ევროსაბჭოს გამოცდილების გაცნობის, ასევე კოლეგებთან ინფორმაციის, მასალებისა და ინოვაციური პრაქტიკის გაზიარების შესაძლებლობა ექნებათ.

ევროპის საბჭოს წევრ ქვეყნებში ორგანიზებული სემინარები მსოფლიოს მასშტაბით აქტუალური თემატიკის განხილვას ეთმობა: განათლების როლი სამოქალაქო საზოგადოების ფორმირებაში და ადამიანის უფლებები; ინტერკულტურული დიალოგი და კონფლიქტების გადაწყვეტა; გენდერული თანასწორობა დემოკრატიული სახელმწიფოს პირობებში; საპასუხო ნაბიჯები ყოველდღიური ძალადობის წინააღმდეგ დემოკრატიულ საზოგადოებაში.

ყოველწლიურად ევროპის სხვადასხვა ქვეყანაში ჩატარებულ სემინარებში 2000-მდე მასწავლებელი მონაწილეობს. სემინარ-

ში მონაწილეობისა და მგზავრობის ხარჯები ანაზღაურდება პროგრამის ფარგლებში.

2009 წლის ბოლომდე დაგეგმილი სემინარებია:

სლოვაკეთი – From crimes against humanity in European history towards European idea;

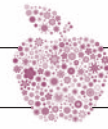
რუმინეთი – Créer un climat scolaire pour une citoyenneté démocratique active;

ფინეთი – Right to Quality Education in Vocational Education and Training;

რუმინეთი – Inclusive classrooms: a whole school and classroom approach;

კვიპროსი – Promoting gender equality in schools: the role of school headteachers.

*დაგეგმილი სემინარებისა და განაცხადის ფორმების შესახებ
ინფორმაციის მისაღებად ესტუმრეთ „პესტალოცის“
ვებ-გვერდს: <http://www.coe.int/Training> ან დაუკავშირდით
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრს:
ტელ: 95 99 81; ელ-ფოსტა: ezhsvania@tpdc.ge,
საკონტაქტო პირი: ეკა ჟვანია*

ნიგნის მეგობრები

დღეს, ინფორმაციული ტექნოლოგიების ეპოქაში, მნიშვნელოვანია, რომ ბავშვები წინგონი დავაახლოვოთ და დავამეგობროთ. ამ პროექტის საშუალებით საფუძველი ეყრება ახალგაზრდებში კითხვისადმი სიყვარულის გაღვივებას. წინგნის კითხვა ბავშვებს უფითარებს წარმოსახვისა და აზროვნების უნარს, რასაც ნაკლებად სთავაზობს მათ მულტიმედიური საინფორმაციო საშუალებები. XXI საუკუნის ადამიანს ყოველდღიურ საქმიანობაში უამრავი ინფორმაციის მიღება და ანალიზი უხდება. მისი წარმატებისთვის კი აუცილებელია ამ ინფორმაციის სწრაფად აღქმისა და გაანალიზების უნარი.

სოფო კვირანაძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი,
პროექტ „წინგნის მეგობრების“ კოორდინატორი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა, მოზარდებში წინგნიერების დონის ამაღლების მიზნით, პროექტ „წინგნის მეგობრების“ განხორციელება დაიწყო.

პროექტის ფარგლებში, მოხალისე სტუდენტები და უფროსკლასელები დაწყებითი კლასის მოსწავლეებს ერთი საათის განმავლობაში მშპც-ის მიერ შერჩეულ ქართულ და უცხოურ საბავშვო ლიტერატურას უკითხავენ, შემდეგ კი ბავშვებთან ერთად მსჯელობენ ნაკითხულ ნაწარმოებზე. მოხალისეები საინტერესო და სახალისო გარემოს უქმნიან პატარებს, რათა ყველა მონაწილე მაქსიმალურად ჩაერთოს განხილვის პროცესში. ბავშვები ეჩვევიან დისკუსიას, ხატავენ საყვარელი ნაწარმოების გმირებს, ასურათებენ ეპიზოდებს, რაც წარმოსახვის უნარის განვითარებას უწყობს ხელს.

მოხალისე სტუდენტებისა და უფროსკლასელების შერჩევა კონკურსის გზით მოხდა. საპილოტე პროექტში, პირველ ეტაპ-

ზე, თბილისის ოთხი საჯარო სკოლა მონაწილეობს: 165-ე, 56-ე, 54-ე და 49-ე. პროექტის დასრულების შემდეგ მშპც მოხალისეებს სერტიფიკატებს გადასცემს, მომავალი სასწავლო წლიდან კი უფრო მასშტაბური პროექტის განხორციელებას გეგმავს სხვა სკოლებში, რომლებიც პროექტ „წინგნის მეგობრების“ მონაწილეობის სურვილს გამოთქვამენ.

მეტყველების უნარის განვითარება უცხოური ენის სწავლებისას – მასწავლებლებისთვის სამინარეო ტარდება

ინგლისური და გერმანული ენების მასწავლებლებისთვის კონფლიქტის ზონებიდან მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ინიციატივით და გოეთეს ინსტიტუტის მხარდაჭერით ჩატარდა სემინარი თემაზე: „მეტყველების უნარ-ჩვევების განვითარება უცხოური ენის გაკვეთილზე“.

საქართველოში, საჯარო სკოლებში უცხოური ენის სწავლებისას, როგორც წესი, მეტყველებას, სხვა ენობრივ უნარებთან შედარებით ნაკლები ყურადღება ეთმობა.

ტრადიციული მეთოდებით სწავლებისას მოსწავლეები ახერხებენ წერის, კითხვისა და, ნაწილობრივ, მოსმენის უნარებში უკეთესი შედეგის მიღწევას, თუმცა რთულდება სასაუბრო უნარ-ჩვევების განვითარება, რაც კომუნიკაცი-

ის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ასპექტია. ექსპერტები ამბობენ, რომ უცხო ენის შესწავლის პროცესში მეტყველების უნარის განვითარების ხელშესაწყობად აუცილებელია მეთოდურ-აღმზრდელობითი კონცეფცია, რომლის მიხედვითაც მასწავლებელმა სწავლის პროცესი უნდა წარმართოს.

ენის სწავლების ამ თანამედროვე მეთოდების გაცნობას ისახავდა მიზნად სემინარი, რომელსაც განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ინგლისური ენის ჯგუფის ექსპერტი ჯუდიტ ელიოტი და გოეთეს ინსტიტუტის წარმომადგენლები შორენა კვანჭიანი და ზურაბ ბოლქვაძე უძღვებოდნენ.

დარეჯან ფანიშვილი, გორის მე-5 საჯარო სკოლის მასწავლებელი: „სიამოვნებით მივიღე ამ ტიპის სემინარებში მონაწილეობას. სასარგებლო რჩევები მივიღე და გავეცანით სავარჯიშოების ფორმებს და მათი გამოყენების მეთოდიკას, რაც მოსწავლეებში უცხო ენაზე მეტყველების უნარის განვითარებაში დაგვეხმარება“.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორმა სოფო გორგოძემ სემინარის მონაწილეებთან შეხვედრაზე განაცხადა, რომ მსგავსი ღონისძიებები უცხოური ენის მასწავლებლებისთვის მომავალშიც ჩატარდება.

განმარტავები სასერტიფიკაციო გამოცდისთვის

მათთვის, ვინც უცხოურ ენაში გამოცდის ჩასაბარებლად ემზადება

2010 წელს უცხოური ენების მასწავლებლებისთვის სასერტიფიკაციო

გამოცდა ჩატარდება. როგორ მოვემზადოთ?

რა სახის დავალებების შესრულება მოუწევთ მასწავლებლებს და რა მოთხოვნებს წაუყენებს მათ საგამოცდო კომისია – „მასწავლებელმა“ ამ საკითხების განმარტება გამოცდების ეროვნული ცენტრის უცხოური ენების ჯგუფის ხელმძღვანელს, ივა მინდაძეს სთხოვა.

ივა მინდაძე, გამოცდების ეროვნული ცენტრის უცხოური ენების ჯგუფის ხელმძღვანელი: „უცხოური ენის საგამოცდო ტესტი ორი ნაწილისგან შედგება: პირველი ნაწილი ენობრივ ცოდნას ამოწმებს, მეორე კი მეთოდურ საკითხებს მოიცავს. მასწავლებლის ენობრივი ცოდნის შესამოწმებელი დონე შეესაბამება უცხოური ენების სწავლა, სწავლებისა და შეფასების საერთო ევროპულ სარეკომენდაციო ჩარჩოს B2 დონეს.

ენობრივი ცოდნა იმ ტიპური დავალებებით შემოწმდება, რომლებიც ენობრივ ტესტებში ხშირად გვხვდება, მაგალითად კითხვის უნარის შესამოწმებლად. ტესტში შესულია წერიტი დავალებაც, პედაგოგს მოუწევს მოცემულ თემაზე არგუმენტირებული ტექსტის დაწერა. გამოცდა ასევე მოიცავს სმენით დავალებასაც – მასწავლებლები მოისმენენ ტექსტს, შემდეგ კი მის ირგვლივ დასმულ შეკითხვებს უპასუხებენ. ენობრივ ნაწილში ასევე შევითხრობით დავალება, რომელიც ტექსტში დაშვებული შეცდომების გასწორებას გულისხმობს. სიახლე ისაა, რომ სწორი ვერსიის გარდა პედაგოგმა შეცდომის ტიპიც უნდა მიუთითოს – მას უნდა შეეძლოს შეცდომის იდენტიფიკაცია, იმის განსაზღვრაც, თუ რაში მდგომარეობს მოსწავლის პრობლემა, რომელ საკითხებზე სჭირდება მას დამატებითი მუშაობა. შეცდომების ძირითადი ტიპები, თანდართული განმარტებებით, ტესტშივე იქნება მოცემული.

სიახლეა სმენითი დავალებაც. ტექსტის მოსმენა და დასმულ შეკითხვებზე პასუხის გაცემა მასწავლებლებს უჭირთ. ამის მიზეზი საქართველოში აუდიო-ტექსტებზე მუშაობის პრაქტიკის ნაკლებობაა. ადრე სასწავლო პროცესში, როგორც წესი, სახელმძღვანელოები დისკებითა და კასეტებით არ გამოიყენებოდა. ბევრ მასწავლებელს დღემდე არა აქვს ენის მატარებლებთან კონტაქტის საშუალება, ხოლო უცხო ენაზე რადიო და სატელევიზიო გადაცემები ბევრისთვის დღემდე მიუწვდომელია.

გამოცდა ასევე მოიცავს რამდენიმე სახის დავალებას მეთოდურ ნაწილში. მათ შორისაა: შეფასების სახეები და მიზნები, გაკვეთილის მართვა, მასწავლებლის დავალება და სწავლების მიზანი. დავალებები რთული არ არის, პედაგო-

გიური გამოცდილებაც ხელს შეუწყობს მასწავლებელს სწორი პასუხის მოძებნაში. ვცდილობთ, მეთოდურ ნაწილში შესული საკითხები მაქსიმალურად ცალსახა იყოს, თუმცა შეგხვდებათ ისეთი დავალებებიც, სადაც რამდენიმე სწორი პასუხია შესაძლებელი. მასწავლებლისგან არ ვითხოვთ სწავლების ამა თუ იმ მეთოდის საფუძვლიან ცოდნას. ვითვალისწინებთ, რომ უამრავი მეთოდი და ურთიერთგამომრიცხვი მიდგომა არსებობს, ცოდნის გასაღრმავებლად საჭირო ლიტერატურა და ინტერნეტ-რესურსები კი მასწავლებლებისთვის ხელმისაწვდომი არ არის“.

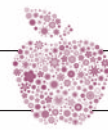
დავალებების რაოდენობასა და საგამოცდო დროის ხანგრძლივობაზე გამოცდების ეროვნულ ცენტრში ჯერ კიდევ მსჯელობენ. ოქტომბერში მასწავლებლები საინფორმაციო ბუკლეტსაც გაეცნობიან, რომელშიც წარმოდგენილი იქნება ტესტის ფორმატი და თითოეული დავალების დეტალური აღწერილობა. სანამუშოო ტესტს თან ერთვის სწორი პასუხები, შეფასების სქემები და განმარტებები. ჯერ არ დაზუსტებულა გამსვლელი ქულა, თუმცა ცენტრში ამბობენ, რომ სერტიფიკატის მისაღებად მასწავლებლებმა, სავარაუდოდ, შეკითხვების 60%-ს მაინც უნდა უპასუხონ სწორად. სასერტიფიკაციო გამოცდაზე პირველივე წელს გასულ პედაგოგებს უპირატესობა ექნებათ – 2010 წელს მეტყველების უნარი არ შემოწმდება. ივა მინდაძის ინფორმაციით კი, მომავალში სასერტიფიკაციო გამოცდას მეტყველების ნაწილიც დაემატება.

„დასამალი არაა, რომ ზოგ მასწავლებელს უჭირს უცხო ენაზე მეტყველება. უკანსკნელ დროს კი მნიშვნელოვნად შეიცვალა სწავლების მიზნები, აქცენტმა კომუნიკაციური უნარების სწავლებაზე გადაინაცვლა. ბუნებრივია, რომ ასეთ ვითარებაში მასწავლებელს მეტყველების სწავლება მოეთხოვება“, – განმარტავს ივა მინდაძე.

შეცდომების გასწორების და მეთოდური დავალებების ნიმუშები იხილეთ პრაქტიკულ დანართში „კლასი“, გვ. 27-29

გამოცდების ეროვნულ ცენტრში გამოცდასთან დაკავშირებით მასწავლებლებისგან წინადადებებს ელიან. გაგვიზიარეთ თქვენი მოსაზრება და მიიღეთ პასუხები თქვენს შეკითხვებზე.

დაგვიკავშირდით: გამოცდების ეროვნული ცენტრი ივ. ჯავახიშვილის ქ. №60 თბილისი 0102, საქართველო ელ. ფოსტა: pr@naec.ge, ტელ: 43 92 12

თანამედროვე ტექნოლოგიები სკოლაში

თანამედროვე განათლების სფეროში სწავლა-სწავლება განიხილება როგორც პროცესი, რომლის დროსაც უბრალოდ ცოდნის გადაცემა კი არ ხდება, არამედ ცოდნა კონსტრუირდება თავად მოსწავლის მიერ სოციალური გარემოს ხელშეწყობით. როგორ გამოვიყენოთ თანამედროვე ტექნოლოგიები სწავლის შედეგის გასაუმჯობესებლად? – XXI საუკუნის სკოლა, ახალი იდეები და რესურსები მასწავლებლისთვის.

ზაურ გიშნაშვილი

სწავლა არის გააზრებული კომპეტენციების ჩამოყალიბება რეალისტურ კონტექსტში. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია, ეს გამოცდილება მოსწავლის ინტერესებს თანხვდებოდეს და ხელს უწყობდეს აქტიურ სწავლას. აქედან გამომდინარე, სასწავლო პროცესში ფოკუსი გადატანილი უნდა იყოს ისეთი გარემოს შექმნაზე, რომელიც ცოდნის კონსტრუირებას დაეხმარება. ამგვარ გარემოში მოსწავლეს უნდა მიეცეს სტიმული, დამოუკიდებლად იპოვოს პრობლემის გადაჭრის გზები კვლევისა და ექსპერიმენტის საშუალებით. იგი უნდა ნახაღისდეს, რათა დასვას შეკითხვები, შეისწავლოს და ერთმანეთთან დააკავშიროს სხვადასხვა ობიექტი ან ერთი და იმავე ობიექტის სხვადასხვაგვარი წარმოდგენა, მუშაობის პროცესში ჩამოაყალიბოს და წარმოადგინოს არგუმენტები.

ცოდნის კონსტრუირებისთვის ხელშემწყობი სასწავლო გარემოს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი კომპონენტია ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები (ისტ). გარდა იმისა, რომ ისტ-ი ხელს უწყობს მოსწავლის მოტივაციის ამაღლებას, იგი საშუა-

ლებას იძლევა, სასწავლო პროცესი დროშიც და სივრცეშიც გასცდეს საკლასო ოთახის ფარგლებს და გახდეს მაქსიმალურად ღია. საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების დახმარებით მოსწავლეს და მასწავლებელს შეუძლიათ მოიპოვონ რეალური მონაცემები, რომლებიც საჭიროა ამ თუ იმ პრობლემის გადასაჭრელად და სასწავლო პროცესში ჩართონ ის პიროვნებები, რომლებსაც უშუალო კავშირი არ აქვთ მიმდინარე სასწავლო აქტივობასთან (მაგალითად, კოლეგები სხვა სკოლებიდან, სამეცნიერო წრეების წარმომადგენლები და ისინი, ვინც ანალოგიურ პრობლემებზე მუშაობენ).

ცოდნის კონსტრუირების დროს მნიშვნელოვანია, რომ ახალი ცნების, ობიექტის თუ პროცედურის შემოტანა და ათვისება მოხდეს რეალისტურ კონტექსტში. ეს კი არც ისე მარტივია. რეალური ვითარების გადმოტანა საკლასო გარემოში ყოველთვის არ არის შესაძლებელი. ამის მაგალითია თვალსაჩინოებების და ლაბორატორიული ცდების გამოყენება სასწავლო პროცესში. გარდა იმისა, რომ ეს ყოველივე მატერია-

ისტ-ი ხელს უწყობს მოსწავლის მოტივაციის ამაღლებას, იგი საშუალებას იძლევა, სასწავლო პროცესი დროშიც და სივრცეშიც გასცდეს საკლასო ოთახის ფარგლებს და გახდეს მაქსიმალურად ღია.

ლურ რესურსებს მოითხოვს, ასეთი საშუალებების დახმარებით შესაძლებელია მხოლოდ ძალიან შეზღუდული რაოდენობის და მცირე მასშტაბის მქონე მოვლენების რეალიზაცია. სწორედ ამ პრობლემის გადაჭრას ემსახურება სიმულაციის ტიპის საგანმანათლებლო კომპიუტერული პროგრამები. სიმულაციის ტიპის პროგრამული უზრუნველყოფა რეალური მოვლენების იმიტაციას ახდენს. იგი საშუალებას აძლევს მომხმარებელს, შეისწავლოს მოვლენა მასზე რეალურ ვითარებაში დაკვირვების გარეშე. უფრო მეტიც, დაკვირვების პროცესი შესაძლებელია იმდენჯერ განმეორდეს, რამდენჯერაც აუცილებელი იქნება. ეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ისეთ სფეროებში, რომლებშიც რეალური ექსპერიმენტის ჩატარება და მისი მრავალჯერადი გამეორება რთულია და ზოგჯერ შეუძლებელიც კი (მაგალითად, ეკონომიკაში, სოციალურ მეცნიერებებში, ბიოლოგიაში). თვით ფიზიკასა და ქიმიაშიც ამგვარი პროგრამული უზრუნველყოფის გამოყენება თავიდან აგვაცილებს ძვირადღირებული მოწყობილობებისა და მასალის შეძენას. ვიზუალური დაკვირვების გამარტივების გარდა, სიმულაციურ პროგრამულ უზრუნველყოფას ის უპირატესობაც აქვს, რომ მისი საშუალებით შესაძლებელია რაოდენობრივი პარამეტრების აღნუსხვა და მათი გამოყენება მოვლენის უკეთ შესასწავლად. მეტი თვალსაჩინოებისთვის შეგვიძლია ჩამოვთვალოთ ის უპირატესობები, რომლებიც სიმულაციის ტიპის კომპიუტერული პროგრამების სასწავლო პროცესში გამოყენებას აქვს:

● მოვლენის შესწავლა რეალურ ვითარებაში დაკვირვების გარეშე;

● გამეორებადობა: შესაძლებელია მოვლენის სიმულაცია/ გამეორება შეუზღუდავად;

● პარამეტრების ცვლილების საშუალება: შესაძლებელია პარამეტრების ისეთი ცვლილება, რაც რეალობაში ხშირად ძალიან რთული ან შეუძლებელია, მაგალითად: ტემპერატურის შემცირება ან გაზრდა ქიმიური ცდების სიმულაციის დროს; დროში მოგზაურობა ისტორიული მოვლენების სიმულაციის დროს; სინათლის სიჩქარესთან მიახლოებული სიჩქარის განვითარება ფიზიკური მოვლენების სიმულაციის დროს;

● მონაცემების აღნუსხვა: რეალური მოვლენის ან ლაბორატორიული ცდის ჩატარებისას მონაცემების აღნუსხვა მოითხოვს სპეციალურ საშუალებებს და საკმაოდ შრომატევადია. ეს კი ძალიან გაადვილებულია კომპიუტერული სიმულაციების გამოყენების დროს;

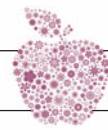
● უსაფრთხოება: ლაბორატორიული ცდები და რეალურ მოვლენებზე დაკვირვება ზოგჯერ გარკვეულ რისკს უკავშირდება, მაგალითად: ქიმიური ცდების ჩატარება სხვადასხვა მჟავის გამოყენებით, ფიზიკური ცდების ჩატარება ელექტრული წრედების გამოყენებით.

ჩამოთვლილი უპირატესობების მიუხედავად, შევნიშნავთ, რომ ამგვარ პროგრამულ უზრუნველყოფას მხოლოდ დამხმარე დანიშნულება აქვს და იგი მთლიან-

ნად ვერ შეცვლის რეალურ ექსპერიმენტსა თუ რეალურ მოვლენაზე დაკვირვებას. ეს უკანასკნელი ძალიან მნიშვნელოვანია მოსწავლის კვლევითი უნარჩვევების განვითარებისთვის.

ის, თუ როგორ იყენებს მოსწავლე სასწავლო პროცესში ისტ-ინსტრუმენტებს, ისევე მნიშვნელოვანია, როგორც თვით ეს ინსტრუმენტები. ისინი ყველაზე ეფექტურია მაშინ, როდესაც ინტეგრირებულია მოსწავლის მიერ საკუთარი ცოდნის კონსტრუირებასთან დაკავშირებულ აქტივობასთან. ამასთან, ცოდნის კონსტრუირების პროცესი არ უნდა

შეფერხდეს მოსწავლის (ისევე, როგორც მასწავლებლის) არასაკმარისი კომპეტენციის გამო. მას უნდა შეეძლოს არა მხოლოდ პედაგოგის მიერ მითითებული ისტ-საშუალების გამოყენება, არამედ ამოცანის შესაფერისი ინსტრუმენტის დამოუკიდებლად შერჩევა. მოსწავლემ უნდა განსაზღვროს, საჭიროა ისტ-საშუალების გამოყენება თუ პრობლემის გადაჭრა უფრო ადვილია კომპიუტერის გარეშე (მაგალითად, უბრალოდ ფურცლით და ფანქრით).

ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების გამოყენების კომპეტენციები შეიძლება დაიყოს სამ დონედ:

1. სამომხმარებლო კომპიუტერული პროგრამების ცოდნა იმ დონეზე, რომ მოსწავლეს შეეძლოს მითითებული ინსტრუმენტის გამოყენება მასალის დასამუშავებლად, მაგალითად: ტექსტის შეტანა და შენახვა, სურათის ჩასმა დოკუმენტში, რიცხვითი მონაცემების შეტანა და მარტივი გამოთვლების ჩატარება წინასწარ მითითებული სქემის მიხედვით;
2. მითითებული ინსტრუმენტის საშუალებით მარტივი მოდელის დამოუკიდებლად შექმნის უნარი, მაგალითად: გრაფიკით გამდიდრებული ტექსტური მასალის შექმნისას დიზაინის დამოუკიდებლად მოფიქრება და რეალიზაცია; მონაცემების ორგანიზების შესაფერისი ფორმის მოფიქრება და რეალიზაცია მითითებული ინსტრუმენტების გამოყენებით (მაგალითად: ცხრილის, დიაგრამის, გრაფიკის შედგენა);
3. პრობლემის გადაჭრისას შესაფერისი ისტ-საშუალების დამოუკიდებლად შერჩევა და გამოყე-

ნება, პროგრამული უზრუნველყოფის მოცემული ამოცანისადმი ადეკვატურობის განსაზღვრა, მაგალითად: იმის განსაზღვრა, თუ მონაცემების შენახვის და დამუშავების დროს რომელი უკეთესია – უბრალო ელექტრონული ცხრილი თუ მონაცემთა ბაზა; გრაფიკული მასალის დამუშავების დროს რომელი გრაფიკული რედაქტორის გამოყენება სჯობს, ან საერთოდ საჭიროა თუ არა მოცემულ შემთხვევაში გრაფიკული მასალის გამოყენება; პრეზენტაციის შექმნისას რა დოზითაა უკეთესი ვიზუალური ეფექტების გამოყენება, ისე, რომ ამან არ მოახდინოს ძირითადი საკითხიდან ყურადღების გადატანა.

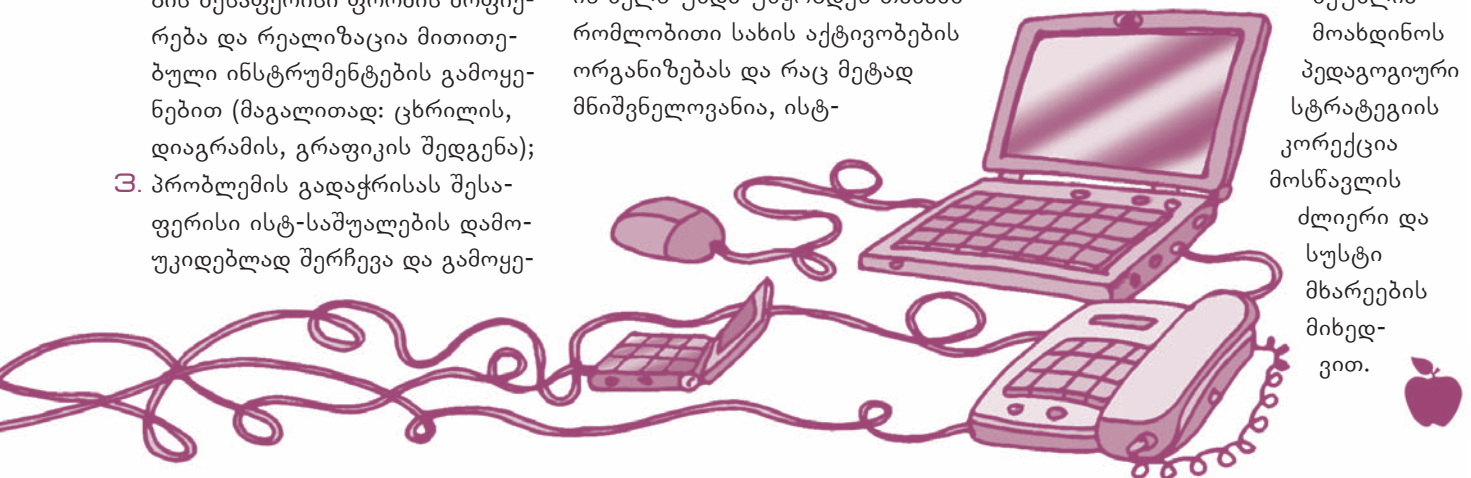
ინსტრუმენტის გამოყენებამ მოსწავლეს დაფიქრებისა და გააზრებისაკენ უნდა უბიძგოს. აღნიშნულმა აქტივობამ მას სწავლის განწყობა უნდა შეუქმნას: რა შეუძლია აღმოაჩინოს? რა კავშირებს ხედავს? რა დასკვნის გამოტანა შეიძლება? როგორ შეიძლება ახალი აღმოჩენის ახსნა? ინსტრუმენტის გამოყენება უნდა უკავშირდებოდეს და ეფუძნებოდეს მოსწავლის ცოდნასა და უნარებს: ისტ-საშუალებების გამოყენების საწყის ეტაპზე მოსწავლემ მისი საშუალებით უნდა მოახდინოს იმის რეალიზაცია, რაც უკვე იცის. ინსტრუმენტის დახმარებით უნდა მოხდეს რეალურ ვითარებასთან კავშირის წარმოჩენა და გააზრება. ის ხელს უნდა უწყობდეს თანამშრომლობითი სახის აქტივობების ორგანიზებას და რაც მეტად მნიშვნელოვანია, ისტ-

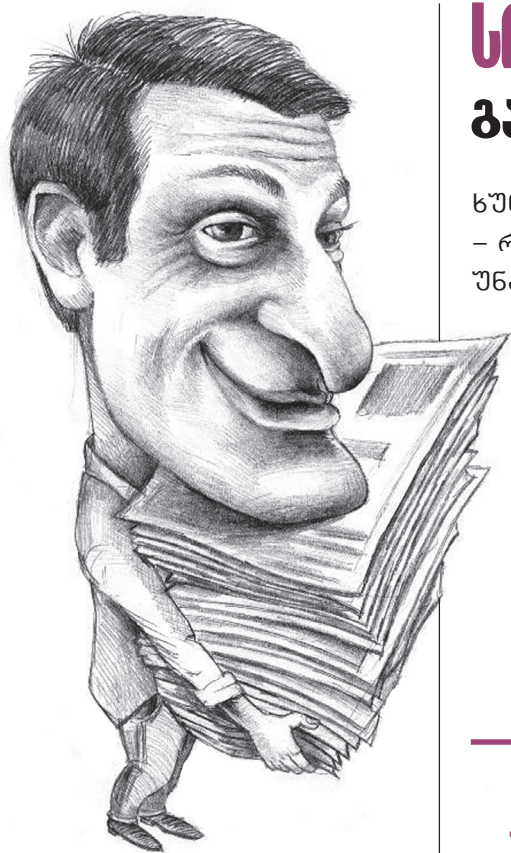
საშუალებების გამოყენებისას მოსწავლეს უნდა მიეცეს, რაც შეიძლება, ცოტა მითითება: სასურველია, იგი აღმოჩენის გზით დაეუფლოს ისტ-საშუალების ფუნქციონალური ელემენტების გამოყენებას. ეს ხელს უწყობს აქტიურ აზროვნებას, აღმოჩენის უნარის ჩამოყალიბებას და ამასთანავე, ისტ-კომპეტენციების განვითარებას.

სასწავლო პროცესის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი სფერო, რომელშიც შესაძლებელია ინფორმაციული და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების ეფექტური გამოყენება, არის შეფასება.

შეფასების პროცესის ავტომატიზაცია მოიცავს მოსწავლის შეფასებას სტანდარტული ტესტური დავალებების გამოყენებით. ამგვარი დავალებების შექმნა შესაძლებელია როგორც გავრცელებული საოფისე პროგრამების დახმარებით, ასევე სპეციალური ტესტური დავალებების შესაქმნელი კომპიუტერული პროგრამების გამოყენებით. ისინი საშუალებას იძლევა, შეიქმნას მონაცემთა ბაზა, რომელშიც ტესტური დავალებები სტრუქტურირებული სახით ინახება. ბევრი პროგრამული უზრუნველყოფა ასევე იძლევა შეფასების შედეგების ანალიზის საშუალებას, რაც ძალიან მნიშვნელოვანია განმსაზღვრელი შეფასების დროს. ანალიზის შედეგების საფუძველზე მასწავლებელს

შეუძლია მოახდინოს პედაგოგიური სტრატეგიის კორექცია მოსწავლის ძლიერი და სუსტი მხარეების მიხედვით.

გიორგი გახელაძე

სოციალური უნარ-ჩვევების განვითარება სკოლაში

ხუთი ნაბიჯი გიორგი გახელაძესთან ერთად
– როგორ შევუწყოთ ხელი მოზარდებში სოციალური
უნარების განვითარებას

გამარჯობა, ძვირფასო კოლეგა! თუ სურვილი და ცოტაოდენი დრო გაქვთ ამ წერილის წასაკითხად, ვეცდები, მოლოდინი გაგიმართლოთ. იმედი მაქვს, სასარგებლო ცოდნა-გამოცდილებას გაგიზიარებთ. სამწუხაროდ, თქვენს მოსაზრებებსა თუ დასკვნებს ახლავს ვერ შევიტყობ, ჟურნალის მეშვეობით საუბრის თავისებურების გამო. მაგრამ, თუ გამოსმაურებას გადაწყვეტთ, „მასწავლებლის“ რედაქციამდე მოსულ თქვენს ნებისმიერ შენიშვნას, წინადადებასა თუ აღწერილ გამოცდილებას დიდი სიხარულითა და ყურადღებით გავეცნობი.

ბავშვის საზოგადოებრივი უნარ-ჩვევების გასავითარებელი პედაგოგიური ხერხების განხილვამდე, გთავაზობთ შეთანხმებას მათ საფუძვლებზე.

ადამიანის გუნება და საზოგადოება

ცოცხალ არსებათა სამყაროში მრავლადაა თანაარსებობის მაგალითები. ცხოველები, თევზები თუ მწერები სხვადასხვაგვარ ჯგუფებად, გუნდებად ცხოვრობენ. რა არის ამის მიზეზი? თანაარსებობა ზრდის მათი გადარჩენის შანსს. ჯგუფურად ბევრად უკეთესად ნადირობენ და უკეთ არიან დაცულნი მტაცებლებისგან. ეს სარგებლობა რომ არა, ისინი ალბათ ცალ-ცალკე იარსებებდნენ.

ადამიანებიც განსაკუთრებული საჭიროების გამო თანაარსებობენ. ამაში იგულისხმება, ერთი მხრივ, ისეთი ძირითადი მოთხოვნილებები, როგორიცაა საკვების, წყლის, თავ-

შესაფარის მოპოვება და ფიზიკური საშიშროებისგან თავდაცვა, მეორე მხრივ – როგორც მოაზროვნე არსებებს შეეფერებათ — ისინი საერთო ღირებულებებს იზიარებენ და უსაფრთხო სოციალურ გარემოს მოითხოვენ.

ჩვენ შეგვიძლია ვიყოთ თავისუფალი – წინასწარ განვსაზღვროთ საკუთარი ქმედების შედეგი და ისე მივიღოთ გადაწყვეტილება. ეს განგვასხვავებს ცხოველებისგან, რომლებიც მხოლოდ ინსტინქტს ემორჩილებიან.

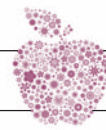
ჩვენი ქცევა, ქმედარტისა და მცდარის გარჩევა, ადამიანებთან ურთიერთობის ხასიათი ძალიან ხშირად იმ საზოგადოებრივი ჯგუფით განისაზღვრება, რომელსაც მივეკუთვნებით.

ამერიკელი ფსიქოლოგის, აბრაჰამ მასლოუს ადამიანის მოტივაციის თეორია და მის მიერ ჩამოყალიბებული მოთხოვნილებათა პირამიდა ყოველი თქვენგანისთვის კარგად არის ცნობილი:

თანამედროვე პედაგოგიურ მეცნიერებაში გამოიყოფა უნარ-ჩვევათა ნაკრები, რომელიც უზრუნველყოფს ადამიანის მშვიდობიან თანაარსებობას სხვა ადამიანებთან – საზოგადოებრივი (ანუ სოციალური) უნარ-ჩვევები.

დამოუკიდებელი ცხოვრებისთვის მიზანმიმართულად და ერთობლივი ძალისხმევით მომზადების ადგილი.

თუ წარმოდგენილ დებულებებს იზიარებთ და ჯერ არ დაღლილხართ, მოდი, ნაბიჯ-ნაბიჯ გავაგრძელოთ!

თანდაყოლილი თუ შექანილი შესაძლებლობები

ადამიანის ბუნებას მისი მოთხოვნილებები, მისწრაფებები და შესაძლებლობები განსაზღვრავს. შესაძლებლობები მრვალნაირია – ზოგიერთი თავად ადამიანისგან მომდინარეობს, ზოგიერთი კი – ბუნებრივი თუ საზოგადოებრივი გარემოსგან.

უნარი არის ადამიანის ის თანდაყოლილი შინაგანი (ფიზიკური და ფსიქიკური) შესაძლებლობა, პოტენციალი, რომელიც ადამიანს დაბადებიდან აქვს. ის მხოლოდ შესაძლებლობის, პოტენციის სახითაა მოცემული. უნარის შემდგომი განვითარება კი დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად შეიქმნება მისი განვითარებისათვის ხელსაყრელი გარემო (მაგ. შესაბამისი წვრთნა, ცხოვრების პირობები და მოთხოვნები, და სხვა).

ჩვევას უწოდებენ ვარჯიშის შედეგად შეძენილ, მეტ-ნაკლებად ავტომატიზებულ მოქმედებას. მისი შეძენა გარკვეული ვარჯიშის, ე.ი. მიზანდასახული გამეორების შედეგად შეიძლება... ჩვევას ადამიანი იძენს.

ვსნაყოფოთ თუ გვიქალაქა?

თუ ადამიანი სათანადო მოქმედებას ასრულებს – თანდაყოლილი უნარიდან მას გარკვეული უნარ-ჩვევა განუვითარდება, ხოლო თუ შესაბამისი პირობები არ ექნება, არ ის-

თვითრეალიზაციის
მოთხოვნილება

პატივისცემის
მოთხოვნილება

სოციალური
მოთხოვნილება

უსაფრთხოების
მოთხოვნილება

ფიზიოლოგიური
მოთხოვნილება

მოტივაცია ადამიანის მოქმედების, საქციელის გამომწვევ მიზეზთა ნაკრებია. თუ შევთანხმდებით, რომ ქცევის მრავალფეროვან მიზეზებს შორის უმთავრესი და ნამყვანი ადამიანის მოთხოვნილებებია, მაშინ ადვილად ავხსნით მასლოუს პირამიდის არსს. უმრავლესობა უპირატესობას ანიჭებს პირამიდის ფუძესთან ახლომდებარე მოთხოვნილებების მეტ-ნაკლებად დაკმაყოფილებას, მაგრამ როგორც კი რომელიმე „სართული“ მეტ-ნაკლებად პასუხობს ადამიანის მოთხოვნებს, ეს უკანასკნელი უფრო მაღალი „სართულის“ ათვისებისკენ ისწრაფვის.

ნებისმიერი ადამიანი სიცოცხლის განმავლობაში უკავშირდება როგორც ხანგრძლივი, ისე მოკლე დროის განმავლობაში ჩამოყალიბებულ ადამიანთა ერთობებს – საზოგადოებებს. ამ ერთობებს მსგავსებისა თუ განსხვავების მრავალფეროვანი ნიშნები და ერთმანეთთან სხვადასხვაგვარი კავშირი აქვს. მაგალითად: ვაჟები ერთი ოჯახიდან და ერთმა-

ნეთის მეგობარი გოგონები ამ ვაჟების სამეზობლოში; ან თანაკლასელთა დედები და ამავე თანაკლასელების და-ძმები; ან ერთი სოფლის ყველა მკვიდრი და იქ სტუმრად ჩასული მოგზაური უცხოელი ახალგაზრდები და ა.შ. თუ გავითვალისწინებთ თანამედროვე სამყაროში ურთიერთობის მზარდ შესაძლებლობებს, ჩნდება ამ შესაძლებლობებისა და ხსენებული მოთხოვნილებების სწრაფად და ნაყოფიერად დაახლოების საკითხი. კერძოდ, როგორ უნდა მოხერხდეს ადრეული ასაკიდანვე ადამიანის იმგვარად განვითარება, რომ მას გაუადვილდეს საკუთარი მისწრაფებების განხორციელება მისთვის ძვირფას თუ საინტერესო საზოგადოებაში (ოჯახში, თანატოლებში, მეგობრებში, სკოლაში, მეზობლებში, დასახლებაში, სამსახურში, ქვეყანაში, კოლეგებში და ა.შ.)?

ამ ძალიან აქტუალურ კითხვაზე პასუხის გასაცემად სკოლას მივმართოთ. სწორედ სკოლაა ადამიანის

ნავლის, არ იმუშავებს საჭირო მიმართულებით, მაშინ მას ეს უნარ-ჩვევა აღარ განუვითარდება.

დიმიტრი უზნაძე უნარ-ჩვევას უწოდებს ნიჭს. განასხვავებენ შემდეგ უნარ-ჩვევებს: აკადემიური (კითხვა, წერა, კრიტიკული აზროვნება, შემოქმედებითი აზროვნება და სხვა), პიროვნული ურთიერთობის (მოსმენა, საუბარი, ვერბალური და არავერბალური კომუნიკაცია, თანამშრომლობა, ქცევის მისადაგება და სხვა), და მოტორული (სიარული, ძერწვა, ხატვა, ჭიდაობა, მიზანში სროლა და სხვა).

თანამედროვე პედაგოგიურ მეცნიერებაში გამოიყოფა უნარ-ჩვევათა ნაკრები, რომელიც უზრუნველყოფს ადამიანის მშვიდობიან თანაარსებობას სხვა ადამიანებთან – საზოგადოებრივი (ანუ სოციალური) უნარ-ჩვევები.

საზოგადოებრივი უნარ-ჩვევები

საზოგადოებრივ უნარ-ჩვევებში განიხილავენ: პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღებას, სხვის პატივისცემას, თანამშრომლობას, კონფლიქტის გადაჭრას, ჯგუფში გადანეგეტილების მიღებას, ჯგუფში როლების მრავალფეროვნების მიღებას.

1. პასუხისმგებლობის საკუთარ თავზე აღება

- ამოცანის შესაბამისად შესრულება;
- პასუხისმგებლობის სხვასთან გაზიარების სურვილი.

2. სხვისი პატივისცემა

- სხვისი მოსმენა;
- თანაგრძნობა (ემპათია);
- გადანეგეტილების მიღება სამართლიანობისა და თანასწორობის საფუძველზე (ჯგუფურ მუშაობაში);

- საკუთარ და სხვის რწმენებს, შეხედულებებს და იდეებს შორის განსხვავების აღიარება;

- აზრის გამოხატვა სხვისი შეურაცხყოფის გარეშე.

3. თანამშრომლობა

- თანამშრომლობა ჯგუფში;
- თავაზიანობა;
- მასალის გაზიარება.

4. კონფლიქტის მოგვარება

- სხვების ყურადღებით მოსმენა;
- კომპრომისის დაშვება;
- ვითარების შესატყვისი რეაქცია;
- პასუხისმგებლობის აღება;
- სამართლიანობა.

5. გადანეგეტილების მიღება ჯგუფში

- სხვების მოსმენა;
- კამათი იდეების გარშემო;
- კითხვების დასმა;
- ძალისხმევა თანხმობის მისაღწევად.

6. ჯგუფში როლების მრავალფეროვნების მიღება

- მოცემული ვითარების შესატყვისი ქცევის გაცნობიერება და შესაბამისი მოქმედება;
- როლების მონაცვლეობა (მაგალითად, ერთ გარემოებაში ლიდერობა, მეორეში – შემსრულებლობა და ა.შ.).

საზოგადოებრივი უნარ-ჩვევების განვითარებისთვის გადანეგეტი მნიშვნელობა აქვს თვითმართვის სწავლას. ეს არის ადამიანის უნარ-ჩვევა, გააცნობიეროს და მართოს საკუთარი

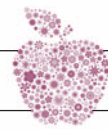
ქცევა. თვითმართვის უნარ-ჩვევებში შედის: მსხვილი და ნატიფი მოტორული ჩვევები (მოძრაობასთან, ძალის გამოყენებასთან, სიზუსტესთან დაკავშირებული ჩვევები), სივრცეში ორიენტაცია, მოქმედებების დაგეგმვა და შესრულება, დროის მართვა (დროის ეფექტიანი და შესაბამისი/ადეკვატური გამოყენება), უსაფრთხოების დაცვა, ჯანსაღი ცხოვრების წესის დაცვა, ქცევის ნორმების გათვალისწინება (ადამიანთა ჯგუფების შესატყვისი წესების ცოდნა და გამოყენება) და გააზრებული არჩევანის გაკეთება (მიზნის და შედეგის გათვალისწინება).

თუ წარმოდგენილ დებულებებს ეთანხმებით და ჯერ არ დაღლილხართ, მოდი, კიდევ ერთი ნაბიჯი გადავდგათ!

როგორ ვასწავლოთ?

გავიხსენოთ, რომ ადამიანის ყველა მოქმედებას, საქციელს მოტივაცია უდევს საფუძვლად. დიმიტრი უზნაძის მტკიცებით, სასკოლო ასაკის ადამიანების ქცევის ძირითადი სახე სწავლაა. საზოგადოებრივი უნარ-ჩვევები კი, როგორც აღინიშნა, სწორედ სწავლით ვითარდება. შესაბამისად, მასწავლებელს უნევს ზრუნვა სწავლის მოტივაციის ამაღლებაზე, რათა მოსწავლეს უკეთ განუვითარდეს სხვადასხვა უნარ-ჩვევა.

მოსწავლისთვის სასკოლო აქტივობები შეიძლება იყოს შინგანად ან გარეგანად წამახალისებელი – სხვა სიტყვებით, განპირობებული იყოს მისი შინგანი ან გარეგანი მოტივაციით. აქტივობები, რომელიც გამონეულია შინგანი მოტივაციით, მოსწავლისათვის თავისთავად ძალიან საინტერესოა. გარეგანი მოტივაციის დროს კი მისთვის სასწავლო აქტივობა თავისთავად სასიამოვნო არ არის, მაგრამ მაინც ახორციელებს მას ერთგვარი ჯილდოს მისაღებად (კარგი ნიშანი, შექება, და ა.შ.).

ამრიგად, მოსწავლის სწავლით და-
ინტერესებას განაპირობებს მისი
როგორც გარეგანი, ისე შინაგანი
მოტივაცია. ეს აუცილებლად უნდა
გაითვალისწინოს მასწავლებელმა,
იმისათვის რომ მოზარდი იყოს
წარმატებული.

ზოგიერთი მოსწავლე დიდი ენთუ-
ზიაზმით ეკიდება სწავლას, მაგრამ
არაიან ისეთებიც, რომლებიც მასწავ-
ლებლის მხარდაჭერის გარეშე სწავ-
ლისადმი დიდ ინტერესს არ იჩენენ.
მათ მუდმივად სჭირდებათ შექება,
სტიმული და თანადგომა. რაც უფრო
მეტად მოტივირებული არიან მოსწავ-
ლეები, მით მეტია სწავლის ხარისხი.

საზოგადოებრივი უნარ-ჩვევების
მიზანმიმართული განვითარების-
თვის ერთ-ერთი საუკეთესო გზაა
სოციალური მეთოდი – თანამშრომ-
ლობითი სწავლება. სოციალური
მეთოდის გამოყენების დროს ხდება
მოსწავლეთა დაჯგუფება. იგი მიზ-
ნად ისახავს მათ ჩართვას თანამშ-
რომლობაში, ერთობლივ ძალისხმე-
ვას დავალებების შესასრულებლად.

სოციალური მეთოდი შეიძლება იყოს ორი სახის:

- 🍏 ჯგუფისთვის მიცემული
ამოცანა ჯგუფის შიგნით ქვე-
ამოცანებად იშლება. ჯგუფის
წევრს აქვს თავისი ფუნქცია და
ამოცანა. საერთო შედეგი
დამოკიდებულია თითოეული
მონაწილის შედეგზე.
- 🍏 მოსწავლეები მუშაობენ და
ფიქრობენ ერთი და იმავე ამო-
ცანაზე ერთდროულად, მათ ერთი
და იგივე ფუნქცია აქვთ. ასეთი
ფორმა უფრო ეფექტურია ახალ
ამოცანებზე მუშაობის დროს.

ცხადია, რომ ამ მეთოდის გამოყე-
ნებას შედეგი აქვს შესაბამისი
სასწავლო მიზნების არსებობისას.

თუ საზოგადოებრივი უნარ- ჩვევების განვითარების წარ-

მოდგენილ საფუძვლებში დამე- თანხმეთ, მაშინ გაგიადვილდე- ბათ ამ რჩევების გაზიარება და წარმატებულად გამოყენება:

- 🍏 ყოველთვის ყველასთან ურთი-
ერთობა დაიწყეთ თავაზიანი,
გულთბილი მისალმებით.
- 🍏 ყოველთვის ყველას მიმართ
გამოიჩინეთ გულისხმიერება.
უფროსი ბავშვისთვის უსაფრთ-
ხო გარემოს საუკეთესო მშენე-
ბელია. მზრუნველობის საუკე-
თესო გამოხატულება დაუზარელი
გულისხმიერებაა. გულისხმიერება
ნდობისა და გულწრფელობის
საწინდარია. ამის გარეშე
თანამშრომლობა ვერ შედგება.
- 🍏 საკუთარი ყოველდღიური მოქმე-
დებით დაამკვიდრეთ წესების წი-
ნასწარი შეთანხმების კულტურა.
- 🍏 ყოველთვის ყველასთან დაიცავით
ურთიერთპატივისცემის წესები.
- 🍏 ხელი შეუწყეთ მოზარდებს, ილა-
პარაკონ საკუთარ განცდებსა
და ემოციებზე. დაეხმარეთ, ის-
წავლონ გრძნობებზე ლაპარაკი,
ისწავლონ პრობლემის გადაჭრა
სიტყვიერად.
- 🍏 მოზარდებისადმი პატივისცემით
იზრუნეთ მათი თვითშეფასების
გაზრდაზე.
- 🍏 იყავით კეთილგანწყობილი,
გულწრფელი და შემწყნარებელი.
ნუ იქნებით მეტისმეტად სერი-
ოზული, გაეხუმრეთ ხოლმე ბავ-
შეებს, რათა მათ თქვენგან სით-
ბო იგრძნონ.
- 🍏 სავარჯიშოს პირობის ახსნისას
ნუ აჩქარდებით, დაწვრილებით
განუმარტეთ მოსწავლეებს, რა
ევალებათ.
- 🍏 სანამ რომელიმე სავარჯიშოს
შესრულებას დაიწყებდეთ, დარ-
წმუნდით, რომ ყველა მონაწილეს
კარგად ესმის, თუ რა მოეთხოვება.

- 🍏 საშუალება მიეცით მოსწავლე-
ებს, წარმოადგინონ მათ მიერ

შესრულებული სამუშაო და
უპასუხონ კითხვებს.

- 🍏 კარგად დააკვირდით ჯგუფის
მუშაობას, დარწმუნდით, რომ
ყველას კარგად ესმის შესასრუ-
ლებელი დავალება. თუ საჭიროა,
კიდევ ერთხელ აუხსენით, რა
მოეთხოვებათ.

- 🍏 ნუ მიაწვდით მოსწავლეებს ისეთ
აზრებს, რომლებიც უკვე იციან
ან შეუძლიათ თავად მიხვდნენ.
საშუალება მიეცით, საკუთარი
დასკვნები გამოიტანონ.

- 🍏 მოსთხოვეთ მათ, იმუშაონ, რად-
გან იმის შეგნება, რომ დაკისრე-
ბული სამუშაოს შესრულება შეძ-
ლეს, სიამაყესა და საკუთარი
თავის პატივისცემას გააღვიძებს
მათში.

- 🍏 დაიმახსოვრეთ, რომ რაც უფრო
მკაფიო მითითებებს მისცემთ
ბავშვებს, მით უკეთ შეასრულე-
ბენ დავალებებს.

- 🍏 ჯგუფური მუშაობის დროს
ხმაური, ჩვეულებრივ, ენთუზი-
აზმის ნიშანია. ენთუზიაზმი კი
დავალების შესრულებას უნდა
ემსახურებოდეს.

- 🍏 ზოგიერთი ხმაურიანი აქტივო-
ბის დასრულების შემდეგ ჯგუ-
ფის დაწყნარება სცადეთ და
მხოლოდ შემდეგ გააგრძელეთ
გაკვეთილი; შეგიძლიათ ეს არა-
ვერბალურად ანიშნოთ ბავშვებს,
ან ხმადაბლა განუმარტოთ.

- 🍏 სცადეთ, საგაკვეთილო პრო-
ცესში ჩართოთ არა მხოლოდ
აქტიური ბავშვები, რომლებიც
ყოველ შეკითხვას უპასუხებენ,
არამედ – პასიურებიც.

*პრაქტიკული სავარჯიშოები
გაკვეთილებზე გამოყენებისთვის
იხილეთ პრაქტიკულ დანართში
„კლასი“, გვ. 30-32*

სიკო ჯანაია

ჩვეულებრივი, საშუალო-სტატისტიკური სკოლა გაცილებით უკეთესი განათლების მიღების საშუალებას იძლევა, ვიდრე ჩვეულებრივი, საშუალოსტატისტიკური რეპეტიტორი.

სკოლა თუ რეპეტიტორი?

ანუ რატომ არ დადინან

უფროსკლასელი მოსწავლეები სკოლაში

საზოგადოებაში გავრცელებულია მოსაზრება, რომ დამამთავრებელი კლასის მოსწავლეების დიდი ნაწილი სკოლაში არ დადის, რადგან უმაღლესში მისაღები გამოცდებისთვის ემზადება. ისინი რეპეტიტორებთან მეცადინეობენ, რაც იმის მანიშნებელია, რომ მოსწავლეებს და მათ მშობლებს არ აკმაყოფილებთ ის ცოდნა, რასაც სკოლა აძლევს და განათლების მიღების ალტერნატიულ გზებზე ფიქრობენ. ასევე გვსმენია, თითქოს სკოლა ბავშვს მაღალი ხარისხის განათლებას არ აძლევს და რეპეტიტორთან ამ ნაკლის შევსება ხდება. შევეცდები განვმარტო, რა არის ამ მოსაზრებაში სწორი და რა – ზედპირული ანალიზის შედეგი.

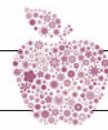
არსებობს რეპეტიტორების ორი ჯგუფი: ისინი, ვინც დაბალი კლასებიდანვე მუშაობენ ბავშვებთან და ისინი, რომლებიც მხოლოდ ბოლო საფეხურზე ერთვებიან აქტიურად აბიტურიენტების მომზადებაში. ეს სტატია მხოლოდ მეორე ჯგუფს ეხება.

პირველი, რაზეც შეიძლება დავფიქრდეთ, წარმოდგენილი შეხედულებ-

ებებიდან გამომდინარე, არის ის, თუ რამდენად დადის, ან არ დადის მაღალი კლასების მოსწავლეების უმეტესობა სკოლაში? ამ კითხვაზე პასუხის გაცემისას უნდა გვახსოვდეს, რომ საქართველოში მე-11 და მე-12 კლასებში, თითოეულში 60 000-მდე მოსწავლე სწავლობს. თუ დავუშვებთ, რომ მათი უმრავლესობა გაკვეთილებს აცდენს, რადგან მისაღები გამოცდებისთვის ემზადება, ეს ნიშნავს: ამ 60 000 მოსწავლის დიდი ნაწილი აბიტურიენტია.

თუ სტატისტიკას გადავხედავთ, შევნიშნავთ, რომ:

1. დამამთავრებელი კლასის მოსწავლეების უმრავლესობა აბიტურიენტი არ არის. სკოლის დამამთავრებისთანავე უმაღლეს სასწავლებელში მოხვედრას, ბოლო წლებში ერთიანი ეროვნული გამოცდებით (და ეს წლები, ალბათ, ყველაზე რეპრეზენტატულია), მოსწავლეების დაახლოებით ნახევარი ცდილობს.
2. დამამთავრებელი კლასების მოსწავლეთა მხოლოდ 20-25%

ხვდება უმაღლესში პირველივე წელს. ანუ ყოველი 60 მოსწავლიდან 30-მდე აბიტურიენტია და მათგან მხოლოდ 15 აგრძელებს სწავლას. აქედან გამომდინარე, შეგვიძლია დავასკვნათ: თუ მოსწავლეთა დიდი ნაწილი დამამთავრებელ კლასში სკოლაში არ დადის, ეს იმის გამო არ ხდება, რომ უმრავლესობა აბიტურიენტია. შესაძლოა, სკოლას ისეთებიც აცდენდნენ, რომლებიც უმაღლესისთვის არ ემზადებიან. ეს მოსწავლეები, შესაძლოა ინტერნეტ-კაფეებში დადიან, როგორც ამასწინათ დუშეთის სკოლის მოსწავლეებმა მითხრეს, ან ოჯახებს ეხმარებიან, უბრალოდ, არ დადიან სკოლაში, რადგან მათთვის ეს უინტერესოა, ან ფინანსური პრობლემების გამო აცდენენ სკოლას. ამ საკითხზე საქართველოში სერიოზული კვლევა ჯერ არ ჩატარებულა და პასუხიც უცნობია.

ჩემი აზრით, ჩვეულებრივი, საშუალოსტატისტიკური სკოლა გაცილებით უკეთესი განათლების მიღების საშუალებას იძლევა, ვიდრე ჩვეულებრივი, საშუალოსტატისტიკური რეპეტიტორი. ამის დასაბუთება იოლია, რასაც რამდენიმე მარტივი ფაქტორი განაპირობებს:

რეპეტიტორის ფუნქცია, რაც სახელწოდებიდანაც ჩანს, არის არა ცოდნის მიცემა, არამედ ნასწავლის გამეორება, ანუ ამ შემთხვევაში, გამოცდებისთვის მომზადება. გამოცდა კი ჩვენს ქვეყანაში ქალაქდითა და კალმით ტარდება. ამ ინსტრუმენტებით პრაქტიკულად შეუძლებელია ისეთი საბაზისო უნარების შემოწმება, როგორიცაა მაგალითად, მეტყველება, ლიდერობა, ინტერპერსონალური კომუნიკაცია და სხვ.

რეპეტიტორების უმრავლესობა, მათი საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე, ვერ იყენებს განათლების იმ მეთოდებს, რომლებიც სწავლების პროცესში უკეთეს შედეგს იძლევა – მაგალითად, სოციალურ დასწავლას, კეთებით სწავლებას და სხვ.

რეპეტიტორებთან მომზადების მიზანი არ არის დამოკიდებულია გამომუშავება და სოციალიზაცია;

რეპეტიტორებს არ აქვთ პასუხისმგებლობა რაიმე ინსტიტუციის წინაშე და არც მათი საქმიანობის შეფასება ხდება. ერთი შეხედვით, ბაზარი არეგულირებს ხარისხს, მაგრამ სინამდვილეში ქვეყნის მაშტაბით მხოლოდ რამდენიმე ცნობილი რეპეტიტორია, აბსოლუტური უმრავლესობა კი ე.წ. „მრევლის“ კონტრაქტით სარგებლობს, მიუხედავად იმისა, რამდენად წარმატებულია იგი. მაგალითად, მშობლებმა არასდროს იცინან, ზუსტად რამდენმა აბიტურიენტმა ჩააბარა უმაღლესში წინა წელს კონკრეტულ რეპეტიტორთან მომზადების შედეგად.

დღეს სკოლა, როგორც ინსტიტუცია, ზემოთჩამოთვლილ პრობლემებს უკეთ აგვარებს, ვიდრე რეპეტიტორი. ჩნდება კითხვა: რატომ გარბის მოსწავლეების ნაწილი რეპეტიტორებთან? ამაზე პასუხის გაცემა ერთი წინადადებითაა შესაძლებელი: ძალიან მაღალია რისკი, რომ სკოლის დამთავრების შემდეგ აბიტურიენტი, რომელსაც უმაღლესში უნდა მოხვედრა, ამ ადგილს ვერ მოიპოვებს, ან სასურველ ფაკულტეტზე ვერ მოხვდება, რასაც შემდეგი ფაქტორები განაპირობებს:

1. უმაღლეს სასწავლებლებში ადგილების რაოდენობის სიმცირე. მათი საერთო რაოდენობა

მკვეთრად ჩამორჩება მსურველების, ან პოტენციური მსურველების ჯამურ რაოდენობას. თუ იმასაც გავითვალისწინებთ, რომ არსებული ადგილების ნახევარზე ნაკლებია ისეთი, სადაც მაღალი კონკურსია (მაგალითად, სამზე მეტი აბიტურიენტი თითო ადგილზე), აღმოჩნდება, რომ ადგილების რაოდენობა, რომელზეც აბიტურიენტების უმრავლესობას სურს მოხვედრა, სინამდვილეში კიდევ უფრო შეზღუდულია;

2. გამოცდების სისტემის თავისებურება. ამ შემთხვევაში, რამდენიმე მთავარი ფაქტორია გასათვალისწინებელი:

გამოცდების პროგრამა, ერთი მხრივ, სასკოლო პროგრამას არ ემთხვევა და მეორე მხრივ, მეთორმეტე კლასის ბოლოს მოითხოვს მე-7, მე-8 და შემდეგი კლასების პროგრამის ცოდნას, რაც აიძულებს აბიტურიენტს, მეთორმეტე კლასში დაიწყოს წინა კლასებში ნასწავლის გადამეორება.

გამოცდებში წარმატების კრიტერიუმია არა რალაციის ცოდნა, არამედ რალაციის ცოდნა სხვაზე უკეთესად. აბიტურიენტები ერთმანეთს ეჯიბრებიან, რაც ნიშნავს: როგორი კარგი მასწავლებელიც არ უნდა მყავდეს, არ არსებობს გარანტია, რომ ჩემს კონკურენტს უკეთესი მასწავლებელი არ ჰყავს. სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, აბიტურიენტი ვერ აკონტროლებს საკუთარ შედეგს, რადგან სხვის შედეგებზეა დამოკიდებული. შესაბამისად, შეუძლებელია იმის საკმარისი სიზუსტით განჭვრეტა, თუ რამდენად წარმატებული

იქნება იგი მისაღებ გამოცდებზე. ამასთანავე, მის წარმატებას უამრავი სხვა მნიშვნელოვანი ფაქტორი განსაზღვრავს: მაგალითად, ფაკულტეტების არჩევის ტაქტიკა, ტესტის დროს კონცენტრირების უნარი, კულტურული ფაქტორები და სხვ.

ჩასაბარებელი გამოცდების სიმრავლე – რაც უფრო მეტია გამოცდა, მით მეტია იმის ალბათობა, რომ სოციალურად დაუცველი ახალგაზრდა მის ჩაბარებას ვერ შეძლებს. უმაღლესში სწავლის გაგრძელება ბევრისთვის ძალიან ძვირია, მომზადების სიძვირის გამო კი სკოლადამთავრებულების ნახევარი არც ცდილობს ჩაბარებას. ერთი შეხედვით, გამოცდების სიმრავლე იმის წინაპირობაა, რომ უმაღლესში უფრო განათლებული ადამიანები აგრძელებდნენ სწავლას, მაგრამ ეს – მხოლოდ ერთი შეხედვით. ამ საკითხზე დამატებითი ინფორმაციის მისაღებად იხილეთ საინტერესო კვლევა თემაზე, უწყობს თუ არა ხელს ტესტირება ცოდნის ამაღლებას – მისამართზე: <http://epaa.asu.edu/epaa/v10n18/>, High-Stakes Testing, Uncertainty, and Student Learning

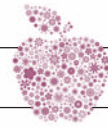
გამოცდების ინტენსივობა: ტარდება წელიწადში მხოლოდ ერთხელ, რაც შეცდომების გამოსწორების შესაძლებლობას ამცირებს.

მათთან მომზადებაზე იყოს დამოკიდებული. რეპეტიტორების უმრავლესობა სკოლის მასწავლებელია, რომელიც დაბალი ანაზღაურების გამო გაკვეთილების შემდეგ საკუთარ ან სხვა სკოლის მოსწავლეებს ამზადებს. შესაბამისად, მათ პირდაპირი ინტერესი აქვთ, რომ მშობელმა იფიქროს, თითქოს სხვაგვარად შეუძლებელია უმაღლესში ჩაბარება.

ზემოაღნიშნული რისკების მინიმალიზაციის გარეშე შეუძლებელი იქნება სასწავლო პროცესზე რეპეტიტორობის გავლენის შემცირება და სკოლის როლის გაძლიერება. თუმცა მხოლოდ მასწავლებლის ხელფასის მომატება, უმაღლეს სასწავლებლებში ადგილების გაზრდა და გამოცდების სისტემის იმგვარად შეცვლა, რომ ერთმანეთთან შეჯიბრთან ერთად მოსწავლეები დაწესებულ სტანდარტს შეეჯიბრონ, არ იქნება საკმარისი. სკოლის მიღწევები მისი დამთავრების შემდეგაც უნდა გავითვალისწინოთ. ეს გულისხმობს არა მხოლოდ სკოლის ნიშნების, არამედ სხვადასხვა სოციალურ თუ აკადემიურ სფეროში მოსწავლის აქტიურობის გათვალისწინებასაც (კლუბების წევრობა, კონკურსებსა და თვითმმართველობაში მონაწილეობა და სხვ.) თუმცა ამის მისაღწევად საჭიროა, ზოგადსაგანმანათლებლო სისტემის ხარისხის უზრუნველყოფის მექანიზმები ამუშავდეს, რომელთა შორის ყველაზე მნიშვნელოვანი სკოლების აკრედიტაციაა.

3. წარმატების წარმოსახვითი კრიტერიუმები: რეპეტიტორები, ვისაც შესაძლოა მშობელმა რჩევისთვის მიმართოს, დაინტერესებულნი არიან, რომ ამ უკანასკნელთა წარმოდგენებში გამოცდებზე მისაღწევი წარმატება

უფროსკლასების არჩევანი – რეპეტიტორი თუ საჯარო სკოლა

სასკოლო განათლების ბოლო საფეხურზე მოსწავლეების დიდი ნაწილი სკოლაში არ დადის. დასწრების პრობლემაზე დაუფარავად საუბრობენ სკოლების ადმინისტრაციები და მასწავლებლები. განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის ბრძანებით, იმ მოსწავლეებს, რომლებიც გაკვეთილებს გააცდენენ, მკაცრი სანქციები დაეკისრებათ – მათ ექსტერნატის გამოცდების ჩაბარება ან კლასში დარჩენა მოუწევთ. რატომ არ სურთ უფროსკლასელებს გაკვეთილებზე დასწრება და როგორ უნდა მოგვარდეს ეს პრობლემა? – ამ თემაზე „მასწავლებლის“ მრგვალი მაგიდის მონაწილეებმა იმსჯელეს.

პირველ რიგში, სკოლის წარმომადგენლებს მივმართავ. მართლაც ასე მწვავედ დგას დღეს გაკვეთილებზე დასწრების პრობლემა?

ლელა ნიქარიშვილი: დასწრების თვალსაზრისით, ვითარება უკეთესია, ვიდრე რამდენიმე წლის წინ იყო, მაგრამ დამაკმაყოფილებელი ნამდვილად არ არის. მოსწავლეთა შეფასების სისტემა, რომლითაც დღეს ვხელმძღვანელობთ, დასწრების გაცილებით მაღალ დონეს მოითხოვს. მრავალკომპონენტური შეფასება ვერ შედგება, თუ ადეკვატური დასწრება არ იქნება. პრობლემა იმდენად სერიოზულია, რომ სასწავლო წლის დასაწყისში კათედრების დონეზე საკითხიც კი დავსვით: ხომ არ მივანიჭოთ დასწრებას გარკვეული პროცენტი შეფასებისას და ის ერთგვარ მოტივაციად ვაქციოთ. ასეთი შემოთავაზება მშობლებისგანაც გვქონდა. როცა უმაღლესი სასწავლებლების პედაგოგების სილაბუსებს, კურიკულუმებსა და საავტორო მასალებს ვეცნობი, ვხედავ, რომ თითოეულ მათგანში გაწერილია ცალკეული აქტივობის პროცენტული შემცველობა და დასწრებას, საშუალოდ, 10% ენიჭება. ვაღიაროთ, რომ წლის დასაწყისში XII კლასელების მშობლები მოდიან და დასწრების მხრივ შელავათებს ითხოვენ. ანუ მშობელი თავად არის განწყობილი, რომ მისმა შვილმა სკოლა უნდა გააცდინოს. მიზეზი რეპეტიტორებთან სიარულია. ნელს ამ ტენდენციას ხელი შეუწყო

ეროვნული სასწავლო გეგმების საფუძველზე შექმნილ სახელმძღვანელოებსა და მისაღები გამოცდების პროგრამებს შორის ცდომილებებმაც.

ლია ჭანკვეტაძე: ჩვენი სკოლა დასწრებას სრული სიმკაცრით ითხოვს. ამ მიზეზით სასწავლო წლის დასაწყისში 58 მეთორმეტეკლასელი სკოლიდან წავიდა, დარჩენილი ნაწილი კი უმკაცრესად კონტროლდება. ბავშვები ახერხებენ გაკვეთილებზე სიარულსაც და რეპეტიტორთან მეცადინეობასაც. თუ ყველა სკოლა მკაცრად დასვამს დასწრების საკითხს, ვითარება შეიცვლება. სიმკაცრე ყველას თანაბრად უნდა მოვთხოვოთ, რათა ერთი სკოლიდან წასულმა ბავშვმა სხვა, უფრო „რბილი“ პოლიტიკის მქონე სკოლას არ შეაფაროს თავი. მაგალითად, როგორც ჩვენი 58 ყოფილი მოსწავლე მოიქცა – პრობლემას ხომ ამით არაფერი ეშველა.

ნინო ასანიძე: სიმკაცრეს რაც შეეხება, ამ მიდგომას სერიოზულად უშლის ხელს ვაუჩერული დაფინანსება. შეიძლება მასწავლებელი ძალიან ობიექტურად წყვეტდეს, რომელი მოსწავლე დარჩეს სკოლაში და რომელი არა, მაგრამ ამ დროს დირექტორის პრობლემა დგას. მას არ უნდა უკმაყოფილო მშობელი და მოსწავლის დაკარგვა, რომელიც მისთვის ვაუჩერული დაფინანსების წყაროა. ვერ დავეთანხმები დასწრების ფაქტორის ნიშანზე ასახვას. ვფიქრობ, ეს ნაბიჯი მოსწავლეებში უსამართლობის განცდას გააჩენს და

შორენა ბურდულიაძე

დისკუსიაში მონაწილეობდნენ:

ლელა ნიქარიშვილი

თბილისის 1-ლი საჯარო სკოლის დირექტორი

ლია ჭანკვეტაძე

თბილისის 51-ე საჯარო სკოლის მასწავლებელი

ნინო ასანიძე

თბილისის 95-ე საჯარო სკოლის მასწავლებელი

გვანცა ჩხეიძე

მშობელი

გიორგი მაჩაბელი

განათლების პოლიტიკის დაგეგმვისა და მართვის საერთაშორისო ინსტიტუტი

ეკა ღარბაიძე

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს რეგიონული მართვის დეპარტამენტი

სოფო გორგოძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი

თამარ მოსიაშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის სერტიფიცირების კოორდინატორი

ნათო ინგოროყვა

რედაქტორი, ჟურნალი „მასწავლებელი“

დისკუსიას უძღვებოდა

ჟურნალ „მასწავლებლის“

მთავარი რედაქტორი

ხათუნა კვესელავა

ლელა ნიქარიშვილი

შესაძლოა, გარკვეული აგრესიაც გამოიწვიოს. პრობლემის არსებობის და მისი გადაჭრის პერსპექტივაშიც მთავარ ფიგურად მასწავლებელი მიმაჩნია. თუ პედაგოგი პროფესიონალია, კომპეტენტურია და პიროვნული თვისებებიც ხელს უწყობს, რომ კლასში მიმზიდველი გარემო შექმნას, მოტივაცია აამაღლოს, ბავშვები აქტიურად ჩართოს პროცესში და საინტერესო გახადოს საგანი, მოსწავლეებს მისი გაკვეთილის გაცდენის სურვილი აღარ გაუჩნდებათ.

განათლების პოლიტიკის მართვისა და დაგეგმვის საერთაშორისო ინსტიტუტმა, რამდენიმე წლის წინ, რეპეტიტორობის თაობაზე კვლევა ჩაატარა. როგორი იყო თქვენი დასკვნები და შეცვლილია თუ არა ვითარება?

გიორგი მაჩაბელი: ეს პრობლემა ბევრ ფაქტორს უკავშირდება და სკოლის ცხოვრების ყველა ეტაპზე ახდენს ზეგავლენას. მეტიც, მიმაჩნია, რომ დასწრების საკითხი სკოლის მართვის ყველაზე სერიოზული პრობლემაა. იქ, სადაც მართვა შედარებით ეფექტურად ხორციელდება, ეს საკითხი ნაკლებად აქტუალურია, თუმცა ვერ ვიტყვით, რომ პრობლემა საერთოდ არ არსებობს. ზოგიერთ სკოლაში უფრო რთულად არის საქმე. სამწუხაროდ, მშობელს და მოსწავლეს დღემდე ვერ გაუცნობიერებიათ, რომ სკოლა მათია და მათაც უნდა შეიტანონ წვლილი მის გაუმჯობესებაში.

მშობლების სურვილია, რომ სკოლა კარგ განათლებას იძლე-

ოდეს. მოსწავლეების ნაწილს, რომელზეც ახლა ვსაუბრობთ, კონკრეტული ინტერესი აქვს – სკოლის შემდეგ უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარება. არის კი მოსწავლე დარწმუნებული, რომ სკოლაში მიღებული ცოდნით წარმატებით გაართმევს თავს ეროვნულ გამოცდებს?

გიორგი მაჩაბელი: არ არის დარწმუნებული და ამიტომაც მიმართავს სხვა გზებს. მიდგომა გაუკუღმართებულია. იმის ნაცვლად, რომ სკოლა გავაუმჯობესოთ, იოლ გზებს ვეძებთ და ამ ძიებაში სწავლის პროცესს კიდევ უფრო ვაზარალებთ. მშობლებიც მარტივ გამოსავალს პოულობენ: ურჩევნიათ, თანხა გაიღონ და რეპეტიტორებთან ატარონ შვილი, ვიდრე სკოლის მშენებლობაში აქტიური მონაწილეობა მიიღონ.

თამარ მოსიაშვილი: გაცდენების ტენდენცია X კლასში იწყება, გეომეტრიული პროგრესიით იზრდება XI-ში და XII-ში მოსწავლეები საერთოდ აღარ დადიან სკოლაში. იდეალურ შემთხვევაში, სწავლების მესამე საფეხურზე მათ გარკვეული გარეგანი მოტივაცია აქვთ – უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლის გაგრძელება სურთ. ცოდნის მისაღებად გაკვეთილები ორგანიზებული უნდა იყოს: მასწავლებელი დროულად უნდა შედიოდეს გაკვეთილზე, ასწავლიდეს, შემდეგ ითხოვდეს და იბარებდეს მოსწავლისგან გაკვეთილს. თუ ეს პროცესი შედგა, ბავშვი ნაკლებად გააცდენს სკოლას, მაგრამ ჩვენს სკოლებში აღნიშნული პროცესი დარღვეულია. ერთ-ერთ მიზეზად ითქვა, რომ ეროვნული სასწავლო გეგმა და მისაღები გამოცდების პროგრამული საკითხები ერთმანეთს არ შეესაბამება. საინტერესოა, რა დოზით არის აცდენა – ცდომილება აბიტურიენტისთვის იმ რისკის მატარებელია, რომ გამოცდაზე ჩაიჭრება თუ იმის, რომ შეიძლება 100 ქულა ვერ მიიღოს?

ლელა ნიქარიშვილი: თუ საორიენტაციოდ უმაღლესის პროგრამას აიღებთ, ეროვნული სასწავლო გეგმის მოცემულობების შესრულებას

ვერ შეძლებთ. რაც შეეხება ცდომილებას, ეს მშობლებისთვის ძალიან სერიოზული მიზეზია. ისინი, შესაძლოა, კარგად ვერ ერკვეოდნენ საკითხში, მაგრამ სახელმძღვანელოსა და საგამოცდო პროგრამის სარჩევებსა და ნუსხებს რომ ჩახედავენ, შემდეგ მათი დამშვიდება ძალიან რთულია.

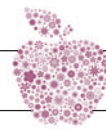
გვანცა ჩხეიძე: შვილებს სკოლის გაცდენის მიზეზს ვეკითხები – გაკვეთილები მზად აქვთ, არც ავად არიან, მაგრამ მპასუხობენ, რომ გაკვეთილებზე ძილი ერევათ. ალბათ, უმჯობესია, მოსწავლის მოტივაციაზე ვიზრუნოთ. მთავარი როლი ამ დროს მასწავლებელს ენიჭება.

ეკა დარბაიძე: მშობელი უდიდეს როლს ასრულებს შვილის მოტივირებაში, მაგრამ როცა ბავშვი სკოლაშია, ამაზე მასწავლებელმა უნდა იზრუნოს. გამოსავალი ზედა რგოლიდან, დირექტორისგან უნდა წამოვიდეს. ის თავად უნდა იყოს მოტივირებული და ეს მოტივაცია მასწავლებელს უნდა გადასცეს. მყავს მეზობელი გოგონა, რომელიც X კლასშია და სკოლაში არ დადის, არც რეპეტიტორები ყავს, უბრალოდ სახლშია. როცა მიზეზს ვეკითხები, მპასუხობს, რომ არავინ დადის და დასწრებას არავინ სთხოვთ.

თამარ მოსიაშვილი: სარეპეტიტორო სკოლის გაძლიერების ერთ-ერთი საფუძველი სწორედ მისაღები გამოცდები გახლავთ. ეს იყო ამ ინსტიტუტის საბჭოთა ეპოქაში გაჩენის მიზეზიც – სასწავლო სივრცეში ბავშვი

გიორგი მაჩაბელი

ნინო ასანიძე

უმადლეს სასწავლებელში ჩასაბარებლად საჭირო განათლების მიღებას ვერ ახერხებდა. სამწუხაროდ, ეს მიზეზი არ არის ერთადერთი, სარეპეტიტორო სკოლა კი ერთ-ერთი სერიოზული ბარიერია დასწრების კუთხით.

საბჭოთა პერიოდში ამის მიზეზი ნაწილობრივ მისაღების გამოცდების კორუფციული სისტემა იყო. დღეს საკითხი ასე არ დგას. რატომ არის სარეპეტიტორო სკოლა ისევ ასეთი ძლიერი?

ლელა ნიქარიშვილი: მიზეზები არ იცვლება. მშობელს არ აკმაყოფილებს სკოლაში მიღებული ცოდნა, რაც შეიძლება მასწავლებლის ბრალი სულაც არ იყოს. ჩემს სკოლაში ასწავლის ძალიან კვალიფიციური მათემატიკის მასწავლებელი, რომელიც ამავე დროს წარმატებული რეპეტიტორია. ის კლასში ხომ ვერ დაიკლებს კვალიფიკაციას და კერძო გაკვეთილების დროს ხომ ვერ აიმაღლებს? მშობელი ამბობს, რომ ურჩევნია, მეტი თანხა გადაიხადოს და ინდივიდუალური ან 3-4 წევრიან ჯგუფში ჩატარებული გაკვეთილი მოითხოვოს. ამ დროს მასწავლებელი შეიძლება იგივე იყოს, ვინც ბავშვს სკოლაში ჰყავს.

სოფო გორგოძე: არ არის დადასტურებული, რომ მცირეკონტინგენტიან კლასში მასწავლებელი უფრო ეფექტურად ახერხებს მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლებას. შესაძლებელია, რომ სათანადო სტრატეგიების გამოყენებით, მან მრავალრიცხოვან კლასშიც კარგ შედეგს მიაღწიოს. მაგალითისთვის სინგაპურის სკოლებს დაგისა-

ხელებთ, სადაც ზოგიერთ კლასში დაახლოებით 60 ბავშვი ზის. აღიარებული ფაქტია, რომ სინგაპურელი ბავშვები ყველა საერთაშორისო შეფასებაში პირველ ადგილს იკავებენ, განსაკუთრებით ტექნიკურ საგნებში. მშობლებს არასწორად აქვთ ჩამოყალიბებული შეხედულება, რომ მრავალმოსწავლიან კლასში პედაგოგს სრულფასოვნად მუშაობა არ შეუძლია.

დარწმუნებული ხართ, რომ ყველა უფროსკლასელი, რომელიც სკოლას აცდენს, ამ დროს რეპეტიტორთან მეცადინეობს?

ნინო ასანიძე: ჩემი სკოლა ქალაქის ერთ-ერთ გარეუბანში მდებარეობს. აქ უფრო ხელმოკლე ოჯახების შვილები სწავლობენ. მშობლები ცდილობენ, ლიმონივით გამოგვწურონ და მაქსიმუმი მიიღონ პედაგოგებისგან. მათ შვილების რეპეტიტორებთან ტარების საშუალება არა აქვთ. კურსდამთავრებულთა ნაწილი სკოლაში მიღებული ცოდნითაც წარმატებით აბარებს ეროვნულ გამოცდებს. ბავშვები სიხარულით მოდიან, სკოლას არ აცდენენ, უბრალოდ ყველა გაკვეთილზე არ შედიან. დამაკმაყოფილებელია XII კლასელების დასწრებაც. თავის დროზე ჩვენმა სკოლამ ძალიან მკაცრად მოითხოვა სამედიცინო ცნობები. მშობელს ასეთი ცნობის აღება 15 ლარი უჯდება, წინააღმდეგ შემთხვევაში, იცის, რომ მისმა შვილმა გაცდენილი საათები უნდა აანაზღაუროს. აღრიცხვა ხდება I და VI გაკვეთილზე. დამრიგებელი, ბავშვის არყოფნის შემთხვევაში, მშობელს მომენტალურად აყენებს საქმის კურსში.

ლია ჭანკვეტაძე: 4-5 წლის წინ ჩვენთან დიფერენცირებული სწავლება იყო. მოქმედებდა ჰუმანიტარული, ტექნიკური, საბუნებისმეტყველო და ეკონომიკური კლასები. განათლების სამინისტრომ IX კლასის ბოლოს ყველა საგანში ძალიან სერიოზული გამოცდები ჩაატარა და ბავშვები, რომლებმაც მინიმუმი ვერ გადალახეს, სწავლების მესამე საფეხურზე ვერ გადავიდნენ. მნიშვნელოვანია სახელობო განათლების ხელ-

შეწყობაც, რათა მას, ვისაც მესამე საფეხურზე სწავლა არ შეუძლია, სკოლიდან წასასვლელი ჰქონდეს.

მინისტრის 7 მაისის ბრძანებულებით, საგაკვეთილო დროის გაცდენის გამო მკაცრი სანქციები შემოღის. დამრიგებელი პასუხისმგებელია ჟურნალის წარმოებაზე, ხოლო საგნისთვის განკუთვნილი საათების 1/5-ის გაცდენის შემთხვევაში, მოსწავლე ექსტერნატის გამოცდებს აბარებს. როგორ ფიქრობთ, რამდენად ეფექტური იქნება ეს რეგულირება?

ლელა ნიქარიშვილი: ამ ბრძანებაში მოხსენიებული წესები ამა თუ იმ ფორმით უკვე მოქმედებს სკოლებში, თუმცა მხოლოდ იმ სკოლებში, რომლებიც თავისი კონტინგენტის მიმართ პასუხისმგებლობას გრძნობენ. ტრიმესტრში საგნისთვის განკუთვნილი საათების 1/3-ის გაცდენის შემთხვევაში, საგნის მასწავლებელი მოსწავლეს გამოკითხვას უწყობს სხვა პედაგოგის თანდასწრებით. ბრძანებულებაში ახალი არაფერია, რაც ჩვენი სასკოლო პრაქტიკიდან არ მომდინარეობს. მისასალმებელია, რომ ჟურნალი სავალდებულო დოკუმენტად ჩაითვლება და მკაცრი აღრიცხვა სავალდებულო გახდება.

ხომ არ გამოიწვევს წესების გამკაცრება პრობლემებს მშობლებთან? მკაცრი მიდგომის შემთხვევაში, ვაუჩერული დაფინანსების საკითხიც დაისვა საუბრის დასაწყისში...

სოფო გორგოძე

თამარ მოსიაშვილი

ნინო ასანიძე: ბავშვების უმრავლესობა საშუალო სკოლას ამთავრებს და მიზანი განსაზღვრული არა აქვს. მართალია, მესამე საფეხური სავალდებულო არ არის, მაგრამ უფროს კლასებში ის მოსწავლეებიც გადმოდიან, რომლებსაც უმაღლესში გაგრძელების პერსპექტივა არა აქვთ. ეს კონტინგენტი დადის სკოლაში და თვითონაც არ იცის, რატომ. მშობელიც შეგუებულია, რომ ბავშვი არაფერს ისწავლის, სამაგიეროდ, ურჩევნია, ქუჩაში არ იდგეს და სკოლამ მწყემსოს ის.

ნატო ინგოროყვა: თუ ყველა სკოლამ თანაბარი პირობები არ წამოაყენა, აღმოჩნდება, რომ ზოგიერთ სკოლას უფრო მსუბუქი წესები აქვს და მშობელიც მისკენ აიღებს გეზს. ფაქტია, რომ იმ 58-მა მოსწავლემ, რომელიც 51-ე სკოლიდან გაცდენის გამო წავიდა, სხვა სკოლებს შეაფარა თავი. მართალია, ყველა სკოლას ინდივიდუალური მიდგომა აქვს მშობლებსა და მოსწავლეებთან, მაგრამ ეს წესები საერთო პრობლემის მოსაგვარებლად უნდა დაარეგულიროს ვინმემ და რაიმემ.

გიორგი მაჩაბელი: საბოლოო ჯამში, ყველაფერი თითოეული სკოლის წარმატებაზე აისახება. ის, ვინც ამ ბავშვებს მიიღებს და დისციპლინაზე თვალს დახუჭავს, შეიძლება ფინანსურად მოგებული დარჩეს, მაგრამ საბოლოოდ მაინც წარუმატებელი სკოლის იმიჯს შეიძენს. აქაც მართვის საკითხია გადამწყვეტი. მშობლებთან

ნაც სერიოზული სამუშაოა ჩასატარებელი, რადგან გაუკუღმართებული დაკვეთა ყველაზე დიდი საშიშროებაა სკოლის განვითარებისთვის.

ლელა ნიქარიშვილი: ვინაიდან საქმე ძირითადად საჯარო სკოლებს ეხება, სასურველია, მოთხოვნა და ვალდებულებები ყველა სკოლის ადმინისტრაციისადმი თანაბარი იყოს – რაც არ უნდა ლიბერალური ხედვა და პოლიტიკა გვქონდეს, გარკვეული ვალდებულებები ყველასთვის საერთოა. ამან შეიძლება ნიჰილისტური დამოკიდებულება გამოიწვიოს ვაუჩერული დაფინანსების სისტემის მიმართ, რომელიც, საბოლოო ჯამში, ძალიან პოზიტიურია. არ ღირს ყველაფერში საფრთხის ძიება: რა საფრთხე დევს ამ დოკუმენტში, ან რა საფრთხე ემუქრება მასწავლებელს... ეს ერთგვარი ფობიებია, რომლებიც ბოლო დროს ჩამოყალიბდა.

თამარ მოსიაშვილი: ვთქვათ, სანცქიებმა შედეგი გამოიღო და ბავშვებმა სკოლაში სიარული დაიწყეს. ეს სწავლების პროცესში ფუნდამენტურ ცვლილებებს გამოიწვევს? გადავინაცვლოთ რამდენიმე წლით უკან, როცა დასწრების პრობლემა სკოლებში არ არსებობდა. დამამთავრებელ კლასებში ბავშვები არ აცდენდნენ, მაგრამ სკოლის დამთავრების შემდეგ 1 წლის განმავლობაში ყველა გადიოდა სარეპეტიტორო სკოლას. თუ სასწავლო პროცესში არაფერი შეიცვალა, რეალურადაც არაფერი შეიცვლება. ბავშვი, მართვის ლიბერალური პოლიტიკის დამსახურებით, XII კლასში ივლის რეპეტიტორთან თუ XII კლასის შემდეგ, ამით სკოლის თვითღირებულებას რაიმე შეემატება? ფუნდამენტურ ცვლილებებზე გავდივართ თუ მხოლოდ იმ რეჟიმში ვბრუნდებით, რომ ბავშვი მონესრიგებული იყოს?

სოფო გორგოძე: გაუმჯობესდება დისციპლინა, რაც ხელს შეუწყობს სწავლებას და აქედან გამომდინარე, მის გაუმჯობესებასაც უნდა ველოდოთ, თუმცა განათლების ხარისხის ასამაღლებლად ეს საკმარისი ნამდვილად ვერ იქნება.

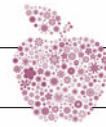
ჩვენი დისკუსია რომ შევაჯამოთ: გამოიკვეთა წესების გამკაცრების, მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლების, სკოლის მნიშვნელობის გაზრდის აუცილებლობის საკითხები. როგორია თქვენი საბოლოო რეკომენდაციები?

ლელა ნიქარიშვილი: არ შეიძლება ვალდებულებები მოვხსნათ იმიტომ, რომ მოსახლეობის რაღაც კატეგორია განაწყენდება. მიდგომები თანაბარი უნდა იყოს. თუ ბავშვი სკოლაში არ არის, ვერ ვიქნებით დარწმუნებული, რომ ის სახლშია. წინადადება მქონდა, კანონით დარეგულირებულიყო ინტერნეტ-კაფეების მუშაობის რეჟიმი. იქნებ მათ არ იმუშაონ დღის პირველ ნახევარში, პირველ ცვლაში მაინც.

გიორგი მაჩაბელი: ძალიან კარგი იქნებოდა, ამ მხრივ წარმატებული სკოლების მაგალითების გაცნობა: როგორ ახერხებენ ამ პრობლემის მოგვარებას. ეს საკითხი სკოლებს შორის მსჯელობის საგანი უნდა გახდეს.

ნინო ასანიძე: წესების გამკაცრება მნიშვნელოვანი ფაქტორია და მას ალბათ დადებითი შედეგიც მოჰყვება. თუმცა ამით მშობლების გულისწყრომას გამოვიწვევთ, რადგან სკოლები ჯერჯერობით ვერ უზრუნველყოფენ მათი შვილებისთვის ხარისხიანი განათლების მიღებას. სჯობს, ყურადღება მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლებას დაეთმოს. როცა მასწავლებლის დონე აიწევს და ის სათანადო ხარისხის განათლებას მისცემს, მოსწავლე რეპეტიტორის გარეშეც შეიძლება უმაღლეს სასწავლებელში ჩაბარებას. ამით რეპეტიტორის ინსტიტუტსაც გამოეცლება საფუძველი.

მთავარი პრობლემა - იზოლაცია

ჯუდიტ ელიოტი ინგლისური ენის მასწავლებლებს
სასერთიფიკაციო გამოცდისთვის ამზადებს

ხათუნა კვესელავა

**ბოლო ცხრა თვის მანძილზე
საქართველოს 10-მდე რეგიონ-
ში იმოგზაურეთ – ინგლისური
ენის მასწავლებლებს გამოც-
დისთვის ამზადებთ. რამდენად
რთულია ეს მისია? როგორ
მუშაობთ?**

მივხვდი, რომ ინგლისური ენის ყველა მასწავლებელს პირადად ვერ შევხვდები და სათანადოდ ვერ დავეხმარები. ამიტომ რეგიონებში მოგზაურობისას იმ ადამიანებს ვეძებ, რომლებიც მომავალში მასწავლებლებისთვის ტრენინგების ჩატარებას შეძლებენ. იანვარში მე და სოფო გორგოძემ (მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი, რედ.) მსოფლიო ბანკს წინადადებით მივმართეთ და ქართველი ტრენინგების მომზადებაში მხარდაჭერა ვთხოვეთ. უკვე 15 ადამიანი შევარჩიეთ და ბათუმში ტრენინგი ჩავუტარეთ. ისინი ამჟამად დასავლეთ საქართველოსა და ახალციხეში მუშაობენ. მინდა, მსგავსი ჯგუფი თბილისსა და აღმოსავლეთ საქართველოშიც შევექმნა. ეს ძალიან მნიშვნელოვანია, რადგან უამრავ პედაგოგს უნდა „მივწვდეთ“. აუცილებელია მათი იდენტიფიცირება, ვისაც დახმარება სჭირდება, შემდეგ კი დარწმუნება, რომ მოვიდნენ და ტრენინგებში მონაწილეობა მიიღონ.

**ანუ დგას მასწავლებლების
პასიურობისა და დაბალი
მოტივაციის პრობლემა?**

ძალიან სერიოზულად... ათასობით ჰიპოთეზა მექონდა ამ საკითხთან დაკავშირებით. თავად განსაჯეთ: დეკემბერში ბათუმში სამი სემინარი ჩავატარე. ამ ქალაქში ინგლისური ენის 177 მასწავლებელია. თითო ტრენინგზე სულ 10-10 ადამიანი მოვიდა, მაშინ როცა 30-30-ს ველოდებოდი. ვიცი, რომ ტრენინგის შესახებ ინფორმაცია დროულად ჰქონდათ. მეუბნებიან, რომ მასწავლებლებს ოჯახები ჰყავთ მისახედი, ისიც მითხრეს, რომ ზოგიერთი მათგანი საკუთარ თავში დარწმუნებული არ არის და ამიტომ არ მოდის. ჩემი მიზანია მასწავლებლების დარწმუნება, მოვიდნენ ტრენინგებზე და ისარგებლონ კვალიფიკაციის ამაღლების ამ შესაძლებლობით.

**როგორ ფიქრობთ, რა არის
საქართველოში ინგლისური
ენის მასწავლებლების
მთავარი პრობლემა?**

ვფიქრობ, რომ მთავარი პრობლემა იზოლაციაა. ინგლისური ენის მასწავლებლებისთვის პროფესიული კონტაქტების დამყარება რთულია, კავშირები და რესურსები კი – შეზღუდული. ხშირად ისინი თბილისიდან მოშორებულ სოფლებში ცხოვრობენ და სულ მცირე, ორი საათი და საშინელი გზის გავლა სჭირდებათ, რათა დედაქალაქში ჩამოვიდნენ, პროფესიული ორგანიზაციების საქმიანობაში ჩაერთონ. პროფესიული გამოცემები მათთვის ხელმისაწვდომი არ არის. მთავარი მიზანი ამ იზოლაციის დაძ-

საქართველოს ბევრ ქართველზე უკეთ იცნობს – რუკა მისი „საუკეთესო მეგობარია“, რეგიონებში მოგზაურობა კი – სამსახურეობრივი მოვალეობა. აღმოაჩინა, რომ შეიძლება „მარშრუტკას“ ყუთით წიგნები გაატანო რეგიონში. აქვს ქსეროქსი, ინტერნეტი და მობილური ტელეფონი, ე.ი. მუშაობა შეუძლია. ჯორჯთაუნის უნივერსიტეტისა და აშშ სახელმწიფო დეპარტამენტის მხარდაჭერით საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსთან თანამშრომლობს – ჯუდიტ ელიოტის მიზანი ინგლისური ენის მასწავლებლების 2010 წელს დაგეგმილი სასერთიფიკაციო გამოცდისთვის მომზადებაა.

ლევა. მინდა, ყველა რეგიონში ერთი „ლიდერი“ ტრენერი დავტოვო, რომელიც მასწავლებლების ტრენინგებს და სათანადო რესურსებით მომარაგებას განაგრძობს, მათ თვითორგანიზებასა და პროფესიულ ზრდაში დაეხმარება.

საგამოცდო ტესტს კარგად იცნობთ. რომელია ყველაზე რთულად დასაძლევი დავალება ქართველი მასწავლებლებისთვის?

ინგლისურენოვან ქვეყნებში ძალიან მნიშვნელოვანია წერა. არგუმენტირებული ესეს წერას აშშ-ში ადრეული ასაკიდან, 11-12 წლიდან ვასწავლით. აქ მთავარი სტრუქტურაა. ქართველი მასწავლებლებისთვის ასეთი ესეს წერა არ უსწავლებიათ. სხვათაშორის, ამავე პრობლემას წავაწყდი რუსეთშიც. ეს არის ჩემი მთავარი გამოწვევა – ადამიანს სხვანაირად წერას ვერ ასწავლი ერთ დღეში, ერთი ტრენინგზე. საცდელმა ტესტებმა აჩვენა, რომ მასწავლებლებს წერისა და სმენითი აღქმის უნარების განვითარების თვალსაზრისით ყველაზე მეტად სჭირდებათ დახმარება.

ინგლისური ენის შესწავლის მსურველების რაოდენობა საქართველოში საკმაოდ დიდია. მშობლების დიდი ნაწილი კი უპირატესობას კერძო გაკვეთილებს ანიჭებს. აქვთ თუ არა ინგლისური ენის მასწავლებლებს საკმარისი მხარდაჭერა სკოლების ადმინისტრაციების მხრიდან?

სკოლებში არ ვყოფილვარ, თუმცა მასწავლებლებს შევხვდი და კითხვარების შევსებაც ვთხოვე. ბევრმა მიპასუხა, რომ სკოლაში არ აქვთ აუდიო-მაგნიტოფონები, რაც სერიოზული პრობლემაა.

თუმცა არც ისე რთულად გადასაჭრელი პრობლემა...

გორში შევხვდი მასწავლებლებს, რომლებსაც სმენითი უნარები ძალიან კარ-

გად ჰქონდათ განვითარებული. როდესაც ვკითხე, როგორ მოახერხეს მათ შედეგის მიღწევა, მიპასუხეს, აუდიო-მაგნიტოფონის გამოყენებით. მოსწავლეებისგან აკრიფეს 50-50 თეთრი, თავადაც დაუმატეს თანხა და ასე შეიძინეს. აუდიო-ტექნიკის გამოყენება თავად პედაგოგებისთვისაც ძალიან მნიშვნელოვანია. დგას კიდევ ერთი პრობლემა: თანამედროვე სახელმძღვანელოები იყიდება, მაგრამ თან არ ახლავს CD, რომელიც, როგორც წესი, წიგნს მოჰყვება. მაგნიტოფონისა და აუდიო-სავარჯიშოების გამოყენების გარეშე რთულია სმენითი აღქმისა და მეტყველების უნარის განვითარება. იმ შედეგის გამოსწორება კი, რაც მათ გამოუყენებლობას მოჰყვება, დიდ დროს მოითხოვს.

რეგიონებში მოგზაურობისას შევნიშნე: იქ, სადაც ერთი ან ორი წლის მანძილზე მშვიდობის კორპუსის ინგლისურენოვან თანამშრომლებთან ჰქონდათ კონტაქტი, ენის ცოდნის დონე გაცილებით მაღალია. მშვიდობის კორპუსის მოხალისეები, როგორც წესი, რეგიონებში მუშაობენ. ენობრივ გარემოსთან შეხება ადამიანების ენთუზიაზმს ზრდის, მეტყველების უნარს ავითარებს.

სხვა ქვეყნებში მუშაობის გამოცდილებაც გაქვთ. შეგიძლიათ შეადაროთ საქართველოს და თუნდაც სერბეთის სპეციფიკა?

ყველა ქვეყანას განვითარების საკუთარი გზა და განსხვავებული ეტაპები აქვს. საქართველოში ჩამოსვლამდე ვლადივოსტოკში ვმუშაობდი სამი წელი, იქამდე კი – ტაჯიკეთსა და სერბეთში. ამ ევროპულ ქვეყანაში უამრავი ინგლისურენოვანი სკოლაა და ყველას უნდა ინგლისურის სწავლა. განათლების სექტორში ევროპული სტანდარტის დასაკმაყოფილებლად აქ დიდი ხნის წინ დაიწყეს მუშაობა. სახელმწიფო სერტიფიცირება საქართველოში სწორედ ამიტომ არის მნიშვნელოვანი – ამ გზით ქვეყანა ევროპის სტანდარტებს უნდა

დაუახლოვდეს. ახლა საქართველო იმ ეტაპზეა, რომელიც სერბეთში უკვე გაიარეს. სერტიფიცირება ხარისხის გაუმჯობესების წინაპირობაა.

როგორ ფიქრობთ, უნდა აისახოს თუ არა სერტიფიცირება მასწავლებლების ხელფასზე?

ფიქრობ, რომ მასწავლებლებს უნდა ჰქონდეთ მოტივაცია – არ ვიცი, რამ შეიძლება შექმნას ასეთი სტიმული, ეს სამინისტროს გადასაწყვეტია. თუ გვინდა, რომ ისინი ევროპულ სტანდარტს აკმაყოფილებდნენ, საჭიროა სტიმულირების პროგრამის ამოქმედება.

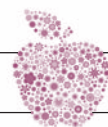
თქვენი შეფასებით, როგორია პროგნოზი: მასწავლებლების რა ნაწილი შეძლებს სასერტიფიკაციო გამოცდის წარმატებით ჩაბარებას?

პროგნოზირება რთულია, რადგან ეს დამოკიდებული იქნება გამსვლელ ქულაზე, რომელიც მე ჯერ არ ვიცი. პასუხისმგებელმა პირებმა უნდა გადაწყვიტონ, რა იქნება გამსვლელი ქულა – 100-დან 75, 65 თუ 50.

გაიჩინეთ მეგობრები მოგზაურობისას?

საქართველოში პირველად 1992 წელს ჩამოვედი, როგორც მოხალისე არქეოლოგი და ამის შემდეგ ათი წლის მანძილზე ყოველ ზაფხულს აქ ვატარებდი. აქამდე საქართველო წელიწადის სხვა დროს არ მენახა. ახლა შემიძლია ვთქვა, რომ ალფრთოვანებული ვარ ამ ქვეყნის სილამაზით და მრავალფეროვნებით. სექტემბერში აუცილებლად ჩავალ სვანეთში კიდევ ერთხელ. იქ მასწავლებლებს დავალებები მივეცი: ინგლისურ ენაზე დღიური უნდა აწარმოონ. დავპირდი, რომ თუ დავალებას შეასრულებენ, სექტემბერში საჩუქრად ინგლისურ-ქართულ ლექსიკონს ჩავუტან.

გამარჯვებულები

ჟურნალი „მასწავლებელი“ წერილების კონკურსში გამარჯვებულ მასწავლებლებს აჯილდოებს

ჟურნალ „მასწავლებლის“ კონკურსში გამარჯვებულებს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორმა სოფო გორგოძემ ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობისა და საზოგადოებრივი მაუწყებლის მიერ დაწესებული საჩუქრები 12 ივნისს გადასცა. თბილისის 74-ე საჯარო სკოლის მასწავლებელს, თეა დათუნაშვილსა და სოფელ კორმაღალის საჯარო სკოლის მასწავლებელს, ნუნუ სარჯველაძეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამოცემებიც გადაეცათ. კონკურსი „მასწავლებლის“ 2009 წლის პირველ ნომერში გამოცხადდა და მას შემდეგ რედაქციამ უამრავი წერილი მიიღო. მადლობას ვუხდით ყველა მასწავლებელს, ვინც საკუთარი გამოცდილება გაგვიზიარა. თქვენთან თანამშრომლობის იმედი მომავალშიც გვაქვს. „მასწავლებელი“ თქვენი ჟურნალია!

თეა დათუნაშვილი

თბილისის 74-ე საჯარო სკოლის ინგლისური ენის მასწავლებელი:

„კონკურსისთვის წარვადგინე ნამუშევარი „ჩემს კლასში რთული ბავშვია“. მეც მყავდა ასეთი მოსწავლე. შემიძლია დაბეჯითებით ვთქვა, რომ ინტენსიური მუშაობის შედეგად ბავშვი სოციალურად დავაბრუნე და ამით ძალიან ვამაყობ.“

ჩემს კლასში რთული ბავშვია

„სასწავლო წლის დასაწყისში დირექციამ გამომიცხადა, რომ მე-5 კლასის დამრიგებლად აპირებდნენ ჩემს დანიშვნას. დამწყები პედაგოგი ვარ, მაგრამ მაინც სიხარულით დავთანხმდი.

სწავლის დაწყებიდან ერთი კვირაც არ იყო გასული, რომ კლასში თავი იჩინა ახალ-ახალმა კონფლიქტებმა.

ერთი მოსწავლე მუდმივად ეკამათებოდა მეგობრებსა და მასწავლებლებს. ბიჭუნას დედ-მამა ერთმანეთს დასცილდა და ის აგრესიით გამოხატავდა არსებული რეალობისადმი საკუთარ პროტესტს.

ვგრძნობდი, რომ ბიჭუნა დამოუკიდებლად ვერ შეძლებდა საზოგადო-

ებაში ადგილის დამკვიდრებას – რაც შეიძლება, სწრაფად უნდა მელონა რამე.

ჩემი სადამრიგებლო პროგრამის ფარგლებში, სპექტაკლების დადგმა დავგეგმე. ბიჭუნას როლი შევთავაზე და მან უარყოფითი პერსონაჟი აირჩია. ყოველი სპექტაკლის შემდეგ მშობლებთან ერთად ვმსჯელობდით პერსონაჟებზე. ვადგენდით უარყოფითი გმირის დადებით გმირად გარდაქმნის საშუალებებს, ხმას ვაძლევდით სპექტაკლის პერსონაჟებს – მოსწავლეთა აბსოლუტურ უმრავლესობას დადებითი გმირები მოსწონდა.

პირველ სპექტაკლში ბიჭუნამ მგლის როლი შეასრულა: მას ცხრა პატარა თიკანი უნდა მოეტაცა. სპექტაკლის შემდეგ გამიმხილა, რომ თავისი პერსონაჟი ძალიან მოსწონდა და კვლავ უარყოფითი პერსონაჟის განსახიერება სურდა. ერთ თვეში ცვლილებები შევნიშნე: მას აღარ მოსწონდა უარყოფითი გმირები. ცდილობდა, კლასელებთან ნაკლებად აგრესიული ყოფილიყო, აღარ ჩხუბობდა, თითქმის ყველას დაუმეგობრდა, კითხვებს მშვიდი ინტონაციით პასუხობდა და საშინაო დავალებებსაც უკეთ ასრულებდა“.

როგორ გავხადოთ გაკვეთილი სინტაქსო

(ამონარიდი)

„რადგან მრავალფეროვნება სასწავლო გარემოს „ამდიდრებს“, მოსწავლის მიღწევას, როგორი მცირედიც არ უნდა იყოს ის, მაინც ვაფასებ.“

არდადეგების შემდეგ მათ სხვადასხვა დავალებას ვაძლევ, ახალი სასწავლო წლის დაწყებისას კი გაკვეთილი იმ ინტერვიუებით იწყება, რომლებიც კლასის გაზეთისთვის გვჭირდება. მოსწავლეების მუშაობის ამსახველ მომენტებს ფოტოაპარატით ვაფიქსირებ. კლასგარეშე ღონისძიება ხელს უწყობს კლასის შეკრულობას, ამიტომაც ხშირად ვგეგმავ მას. ასევე დადებითად მოქმედებს მოსწავლეებზე შრომით საქმიანობაზე აქცენტის გადატანა, მშობლებთან კონტაქტი, რომლებიც სასკოლო და არასასკოლო ღონისძიებების ჩატარებაში მეხმარებიან.

მოსწავლეებს ვაძლევ სხვადასხვაგვარ დავალებებს, ვთხოვ ხედების ან საყვარელი ადგილების წარმოსახვით აღწერას. ამ დროს მთავარი იმპროვიზაციაა. ისინი ხატავენ გეოგრაფიულ რუკას, ქმნიან წარმოსახვით კუნძულს, ქვეყანას, პირობით

ნუნუ სარჯველაძე

სოფელ კორმაღალის საჯარო სკოლის დანწყებითი კლასების მასწავლებელი

16 წელია, სკოლაში ვმუშაობ. წარდგენილი ნამუშევრით მრავალწლიანი გამოცდილება გავუზიარე კოლეგებს. აღწერე ის, რასაც ჩემს პრაქტიკაში აქტიურად ვიყენებ“.

ნიშნებს. ჯგუფთან ერთად მინი-კონცერტებსაც ვგეგმავ. საკლასო ოთახში ვქმნი აზროვნების კულტს, ვიყენებ შესაბამის ტერმინოლოგიას, ცნებებს (ჰიპოთეზა, მტკიცებულება, არგუმენტი და ა.შ) – ეს პატარებს მოაზროვნების იმიჯს უყალიბებს. თემის ან სულაც გაკვეთილის ბოლოს ერთობლივად ვაკეთებთ პლაკატს ან თვალსაჩინოებას. ვიყენებ ტექნიკურ საშუალებებს, ყველა სასწავლო რესურსს. სისტემატურად ვმუშაობ საკუთარ თავზე.

გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეები ფურცლებზე კომენტარებს წერენ: როგორი იყო ეს გაკვეთილი, რას ურჩევდნენ მასწავლებელს... ეს ყველაფერი გაკვეთილის დაგეგმვისას მათი ინტერესების გათვალისწინებაში მეხმარება. ცოტა ხნის წინ ერთად გავაკეთეთ პლაკატი „მატარებლით კითხვარეთში“, სადაც სადგურებზე გზადაგზა გვხვდება კითხვები, გზის გაგრძელების საშუალება კი მხოლოდ პასუხის გაცემისას გვეძლევა და ასე მივდივართ ფინიშამდე. აქ ყველას თანაბარი უფლებები გვაქვს“.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

გაკვეთილის თემა:

ქიმიური ელემენტები - ეპოქა და ლავუაზიე

მასწავლებლები: ნინო კუპრაშვილი, მაია თოდაძე, ირინა კოჭლამაზაშვილი
თბილისის ქართული სასწავლო ცენტრი, GLC

ინტეგრირებული საგნები: ქიმია, ისტორია, ისტ

სწავლების საფეხური და კლასი: საბაზო-საშუალო, X კლასი

გაკვეთილის სასწავლო მიზნები:

საბუნებისმეტყველო მეცნიერებების პოპულარიზაცია და მოსწავლეებში ინტერესის გაღვივება, მოტივაციის ამაღლება;

მოსმენის, მსჯელობის და დისკუსიის, საკომუნიკაციო უნარ-ჩვევების განვითარება;

ლოგიკური და კრიტიკული აზროვნების, საკუთარი აზრის გამოთქმის უნარ-ჩვევების განვითარება;

ისტორიული ეპოქის განცდისა და ინტერპრეტაციის უნარი;

ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მისაღწევი შედეგი:

- X.2. მოსწავლე ობიექტის ან მოვლენის შესასწავლად მოიპოვებს მონაცემებს ცდის საშუალებით;
- X.3. მოსწავლე ობიექტის ან მოვლენის შესასწავლად მოიპოვებს მონაცემებს უშუალო დაკვირვებით და საინფორმაციო წყაროებიდან;
- X.5. მოსწავლე ივითარებს შეფასების, ანალიზის და პრობლემების გადაჭრის უნარს – ადარებს

საკუთარ და ლიტერატურაში არსებულ მონაცემებს, აკეთებს დასკვნებს;

- X.13. მოსწავლე აღწერს კავშირს ნივთიერებათა აგებულებასა და თვისებებს შორის – ცდის (№2) ჩატარების საფუძველზე განსაზღვრავს ნივთიერებათა ქიმიურ თვისებებს და მათ ცვლილებებს;

- X.1 აანალიზებს და აფასებს ერთი და იმავე ისტორიული მოვლენის განსხვავებულ ინტერპრეტაციებს – მსჯელობს იმ ფაქტებზე, რომლებმაც განაპირობა კონკრეტული მოვლენის განსხვავებული ინტერპრეტაციების არსებობა; აყალიბებს საკუთარ შეხედულებას პიროვნების შესახებ; განიცდის ისტორიულ ეპოქას;

სწორად იყენებს ისტ-ის საშუალებებთან ურთიერთქმედების, შეტანა-გამოტანის მოწყობილობებს, ამ საშუალებების წარმატებით ფუნქციონერებისთვის; აფასებს და ეფექტურად იყენებს ისტ-ის სფეროში არსებულ სიახლეებს (ახალი პროგრამული უზრუნველყოფა) და რესურსებს მის წინაშე დასმული ამოცანის შესაბამისად.

თანმიმდევრობა (აქტივობა და დრო)

I აქტივობა (5 წთ.)

გონებრივი იერიში – როგორ ფიქრობთ, შემოთავაზებული მასალიდან გამომდინარე, რომელი ექსპერიმენტი უნდა ჩავატაროთ? (კვლევისათ-

ვის აუცილებელი მასალა და აღჭურვილობა მომზადებულია)

II აქტივობა (5 წთ.)

მასწავლებელი სვამს შეკითხვას: როგორ იწყება ხის ბურბუშელის წვა? რა კონდენსირდება ცივ საგნებზე? რა რჩება წვის შედეგად? სად მიდის გამოყოფილი კვამლი? მოსწავლე დაფაზე გამოსახავს კითხვებზე პასუხს, მიიღებს ძველი ბერძენი ფილოსოფოსის მიერ აღწერილ ოთხ სტიქიას, ელემენტს: ჰაერი, ცეცხლი, წყალი და მიწა. დაასაბუთებს, თუ რატომ არის ლიტერატურაში ემპედოკლეს ცდა (წვა) აღწერილი როგორც პირველი ქიმიური ანალიზი.

III აქტივობა (7 წთ.)

კომპიუტერული სასწავლო პროგრამის „თვალსაჩინოების პრინციპის რეალიზება ქიმიის სასწავლო პროცესში“ გამოყენებით, შეადარებენ კვლევის ძველ შედეგებს და იმსჯელებენ თანამედროვე კვლევებსა და შედეგებზე; გაიხსენებენ ელემენტების კლასიფიკაციის სქემებს.

IV აქტივობა (2 წთ.)

საშინაო დავალების ჩაბარება: მასწავლებელი სთხოვს მოსწავლეებს, გადასცენ ბარათები, სადაც მათი ინტერესებიდან გამომდინარე აღნიშნულია ლიტერატურაში მათ მიერ მოპოვებული ახალი ქიმიური ელემენტების 112-116, 118 სავარაუდო სა-

ხელწოდებები: უნუნბიუმი – 112, უნუნოქტიუმი – 118.

V აქტივობა (10 წთ.)

მინი ლექცია – „სტიქიიდან ელემენტებამდე; ა. ლავუაზიეს ახალი ქიმიური ნომენკლატურა“. როგორ ფიქრობთ, ბერძნული ანბანის რომელი ასოებით შედგა სიტყვა „ელემენტი“? რომელი ელემენტებია: „ცეცხლოვანი ჰაერი“, „მხუთავი ჰაერი“, „წვადი ჰაერი“, „წვადი მიწა“? „ეთანხმებით თუ არა მოსაზრებას, რომ სამყაროს საწყისი ოთხი სტიქიაა: მიწა, წყალი, ჰაერი, ცეცხლი; რომელმა მეცნიერმა შეძლო დამტკიცებინა, რომ ელემენტი და ქიმიური ნაერთი სხვადასხვა ცნებებია? მან თავისი კვლევებითა და ექსპერიმენტებით მოახდინა „რევოლუცია ქიმიის“ – რომელმა მეცნიერმა მიიღო ასეთი შეფასება და რატომ? პარარელურად დაფაზე იქმნება და ნაბიჯ-ნაბიჯ ივსება სქემა ა. ლავუაზიეს დამსახურების შესახებ.

VI აქტივობა (13 წთ.)

ისტორიის მასწავლებელი მოუთხოვს მოსწავლეებს იმ ეპოქის თავისებურებების შესახებ, რომელშიც ცხოვრობდა ლავუაზიე. მან გააცნო მოსწავლეებს ისტ-ის გამოყენებით ა. ლავუაზიეს ბიოგრაფია. აღნიშნა, რომ იგი იყო დეპუტატი, გენერალური გადასახადების სააქციონერო საზოგადოების წევრი, კონსტიტუციური მონარქიის მომხრე. გილიოტინაზე გაყვანამდე მისი ბოლო სიტყვა: „რესპუბლიკას არ სჭირდება ქიმიკოსები!“ და ა. ლავუაზიესათვის წაყენებული ბრალდებები.

სადისკუსიო კითხვები: უნდა გამხდარიყო თუ არა ა. ლავუაზიე საქმიანი ადამიანი? თქვენ როგორ მოიქცოდით? რატომ იყო ა. ლავუაზიე კონსტიტუციური მონარქიის მომხრე? რამდენად მართებულად მიგაჩნიათ რესპუბლიკური მთავრობის მიერ ლავუაზიეს სიკვდილით დასჯა? როგორ ახსნით ლავუაზიეს ბოლო სიტყვებს, „რესპუბლიკას არ სჭირდება ქიმიკოსები!“

VII აქტივობა (3 წთ.) – „გამოსამშვიდობებელი ცდა“ (№2)

ქიმიის კურსის დასკვნით გაკვეთილზე მოსწავლე რომელიც მსვლელობისას ნაკლებ აქტიური იყო ატარებს ცდას (№2), $KClO_3 + P$, რომელიც სუსტი, მაგრამ მოულოდნელი აფეთქებით მიმდინარეობს. ცდის მიზანია წვის პროცესის დემონსტრირება, რომლის შედეგადაც მოსწავლეები მიიღებენ ინფორმაციას ჟანგბადის როლზე წვის პროცესში.

შეფასება (3 წთ.)

10 ქულით შეფასდა 5 მოსწავლე: ისინი ჩატარებული ცდების საფუძველზე სწორად ხსნიდნენ და ქიმიური ფორმულების საშუალებით გამოსახავდნენ რეალურ შედეგებს. ამჟღავნებდნენ ფაქტებში სწორად გარკვევისა და პარალელების გავლების უნარს. 8-9 ქულით შეფასდა 3 მოსწავლე: ისინი მსჯელობენ ცდის შედეგებზე, გამოსახავენ ქიმიური ფორმულით, მაგრამ ჰქონდათ ხარვეზები. 5 ქულით შეფასდა 2 მოსწავლე: მათ უჭირთ ყურადღების მობილიზება.

საგანმანათლებლო რესურსები, ტექნიკა და ინსტრუმენტები – გაკვეთილზე გამოყენებული იყო 10 კომპიუტერი, დაფა, ფერადი მარკერები, შტატივი, სინჯარა, ფაიფურის ჯამი, სპირტქურა და რეაქტივები.

ინფორმაციის წყაროები:

დილის საყმაწვილო ენციკლოპედია. ნიგინი XIV, ქიმია მ. გვერდნითელი, 2006 წ.

Основные законы химии. Р. Дикерсон, 1982 г.

ისტორია X კლასი. ზ. კიკნაძე და სხვ. 2006 წ.

ისტორია X კლასი. ნ. ასათიანი და სხვ. 2007 წ.

ელექტრონული (კომპიუტერული) პროგრამები და რესურსები:

1. „თვალსაჩინოების პრინციპების რეალიზება ქიმიის სასწავლო პროცესში“ (პროგრამის დემო ვერსია)
2. www.wikipedia.org
3. www.alhimik.ru

სასარბიფიკაციო გამოცდა უსხოური ენის მასწავლებლებისთვის

(დავალებაების ნიმუშები)

გამოცდების ეროვნული ცენტრის უცხო ენების ჯგუფის ხელმძღვანელის,
ივა მინდაძის განმარტებები იხილეთ გვ. 6

მეთოდის ნაწილი

დავლება: მიუსადაგეთ მოსწავლეთა აქტივობები (1-3) დავალების შესაბამის მიზნებს (A-E). ყოველ აქტივობას მხოლოდ ერთი მიზანი შეესაბამება. ორი მიზანი ზედმეტია.

მოსწავლეთა აქტივობა	დავლების მიზანი
1. მოსწავლეები მსჯელობენ უცხოურ ენაზე მასწავლებლის მიერ მოცემული თემის ირგვლივ. 2. მოსწავლეები წერენ თხზულებას, რომელშიც იყენებენ მასწავლებლის მიერ წინასწარ მოცემულ ოთხ სიტყვას. 3. მასწავლებელი აძლევს მოსწავლეებს სიტყვების განმარტებებს (მხოლოდ განმარტებებს, სიტყვების გარეშე). მოსწავლეები ტექსტში პოულობენ სიტყვებს და უსადაგებენ მათ შესაბამის განმარტებას.	A. კონტექსტზე დაყრდნობით სიტყვების მნიშვნელობის დადგენა B. უცნობი ლექსიკის სწორად გამოყენება C. გაცნობითი კითხვის უნარის განვითარება D. მოსწავლეთა ზეპირი (თავისუფალი) მეტყველების უნარის განვითარება E. ენობრივი სტრუქტურების სწავლება

პასუხები ჩანერეთ ქვემოთ მოცემულ ცხრილში:

1	2	3

სწორი პასუხები:

1	2	3
D	B	A

შეცდომების გასწორება

დავლების პირობა

■ მოცემულ ტექსტში დაშვებულია შეცდომები. ყურადღებით წაიკითხეთ თითოეული სტრიქონი და მასში შეცდომის პოვნის შემთხვევაში, გასწორებული ვარიანტი დაწერეთ ამავე სტრიქონის ბოლოს, საგანგებოდ გამოყოფილ ადგილას. იქვე მიუთითეთ შეცდომის ტიპი. იმ შემთხვევაში, თუ სტრიქონში შეცდომა არ არის, სტრიქონის ბოლოს დასვით ნიშანი ☒.

დავლების აღწერა

დავლებაში მოცემულია საშუალო სირთულის ტექსტი ან წერილი, რომელიც 14 სტრიქონზეა მოთავსებული. პირველ ორ სტრიქონში მოცემულია მაგალითები. დარჩენილი 12 სტრიქონიდან ზოგ სტრიქონში შეცდომა

დაშვებული, ზოგშიც – არა. თითოეულ სტრიქონში ერთ შეცდომაზე მეტი არ არის დაშვებული.

დავლების მოთხოვნაა: 1. იპოვოთ შეცდომა და გასწორებული ვარიანტი დაწეროთ სტრიქონის ბოლოს გამოყოფილ ადგილას; 2. მიუთითოთ, თუ როგორი ტიპის შეცდომაა დაშვებული; 3. იმ შემთხვევაში, თუ შეცდომას ვერ აღმოაჩენთ, ამავე სტრიქონის ბოლოს დასვით ნიშანი ☒. გახსოვდეთ, რომ ქულას იღებთ არა მხოლოდ „აღმოჩენილ“ შეცდომაში და შეცდომის ტიპის დადგენაში, არამედ „აღმოჩენილ“ უშეცდომო სტრიქონშიც. ყურადღება მიაქციეთ იმას, რომ ტექსტში დაშვებულია მხოლოდ გრამატიკული (არა ლექსიკური ან ორთოგრაფიული) შეცდომები.

შეცდომის ტიპის აღნიშვნისას უნდა ისარგებლოთ სპეციალური პირობითი აღმნიშვნელებით (შემოკლებებით). სხვა აღმნიშვნელების გამოყენება შეცდომად ითვლება. პირობითი აღმნიშვნელების დაზეპირება არ არის საჭირო, რადგანაც ისინი ამ ტიპის დავალებას თან ახლავს.

დავალება ამონებებს მასწავლებლის უნარს აღმოაჩინოს და გაასწოროს მოსწავლის მიერ დაშვებული შეცდომა და მისცეს შეცდომას სწორი ინტერპრეტაცია.

ქვემოთ მოცემულია ამ დავალების ნიმუში (ინგლისური ენა).

■ In the letter below some lines are correct, but some have a mistake in them. Read each line (15-29) carefully and if you find a mistake in it, write the correct form at the end of the same line and, next to it indicate the type of the mistake. If the line has no mistake, write (✓) at the end of the line.

■ Write the answers in the answer sheet. Two examples are given.

	correction / type of mistake	
Dear aunt Rosemary,	0 this	<u>Agr.</u>
Just a quick note to tell you what we have done so far <u>these</u> month. As you know	00 <u>✓</u>	
David is going to buy a car next month and father has decided destroy our old garage	1 _____	_____
and build a new larger one on its place. We are hiring two workers. They started	2 _____	_____
to work about a week ago and by yesterday walls of the old garage had already been	3 _____	_____
knocked down. This must have been done three days since ago but the weather has	4 _____	_____
been so bad that the workers were not able to finish the work on time. And then,	5 _____	_____
one of the workers got ill and had to recover. Father has new ideas as always. He is	6 _____	_____
going to put in a new window in the garage of some fresh air he says. He was also	7 _____	_____
going to build some shelves inside. He says the garage is going to have a big space	8 _____	_____
and why not to use it for storing different things. We thinks that this is not a bad idea	9 _____	_____
actually and David thinks the same. There are cases when we disagree about some-	10 _____	_____
thing and argue a lot. I am glad this is not the case. Hope to see you soon.	11 _____	_____
With love, Jannette	12 _____	_____

დავალების შესრულებამდე კარგად გაეცანით შეცდომის ტიპების პირობითი აღმნიშვნელების ჩამონათვალს სტანდარტული განმარტებებითა და მაგალითებით. გაეცანით ასევე ჩამონათვალის შემდეგ მოცემულ ამ ტიპის დავალების ტექნიკურად სწორად გასწორებულ ნიმუშს.

Use the following abbreviations for indicating the type of a mistake

შეცდომის ტიპის პირობითი აღმნიშვნელები	განმარტებები და მაგალითები
Ord.	Wrong sentence order: წინადადებას აქვს არასწორი წყობა. <i>I met him yesterday</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>Him I met yesterday</i> .
W. miss	Word missing: სიტყვაა გამოტოვებული. <i>He decided <u>to</u> read the letter</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>He decided read the letter</i> . ან: <i>This is <u>an</u> interesting story</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>This is interesting story</i> .
Ex. w	Exrta word: სიტყვაა ზედმეტი. <i>If you are interested in this</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>If you are <u>be</u> interested in this...</i>
Tense	Wrong tense: არასწორია გრამატიკული დრო. <i>I <u>have seen</u> her twice this week</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>I <u>saw</u> her twice this week</i> .
Mood	Wrong mood: არასწორია კილო. <i>If he did this job he would be paid well</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>If he does this job, he would be paid well</i> . ან: <i>I have seen her twice this week</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>I <u>saw</u> her twice this week</i> .
Voice	Wrong voice: არასწორია გვარი. <i>The building <u>was repaired</u> last year</i> -ის ნაცვლად მოცემულია: <i>The building <u>repaired</u> last year</i> .

Agr.	Wrong noun-verb agreement. OR: any other kind of agreement in person and number: არასწორია შეთანხმება სახელსა და ზმნას შორის. <i>Tennis and swimming <u>are</u> his favourite sports-ის ნაცვლად მოცემულია: Tennis and swimming <u>is</u> his favourite sport. ან: <u>These are</u> our children-ის ნაცვლად მოცემულია: <u>This are</u> our children.</i>
Prep.	Wrong preposition: არასწორია წინდებული. <i>I look forward <u>to</u> seeing you-ის ნაცვლად მოცემულია: I look forward <u>for</u> seeing you.</i>
Art.	Wrong article: შეცდომაა არტიკლის გამოყენებაში. <i>This is <u>the</u> house we want to buy-ის ნაცვლად მოცემულია: This is <u>a</u> house we want to buy.</i>
Adj.	An adjective used instead of an adverb or an adverb used instead of an adjective: ზედსართავი გამოყენებულია ზმნიზედის მაგივრად ან ზმნიზედა გამოყენებულია ზედსართავის მაგივრად. <i>He is <u>smart</u> enough-ის ნაცვლად მოცემულია: He is <u>smartly</u> enough. ან: He speaks English <u>fluently</u>-ის ნაცვლად მოცემულია: He speaks English <u>fluent</u>.</i>
Degr.	Wrong degree of an adjective or an adverb: გამოყენებულია ზმნიზედის ან ზედსართავის არასწორი ხარისხი. <i>He is the <u>most talented</u> actor I've ever seen-ის ნაცვლად მოცემულია: He is the <u>more talented</u> actor I've ever seen. ან: He speaks English <u>better</u> than his brother-ის ნაცვლად მოცემულია: He speaks English <u>good</u> than his brother.</i>
Pron.	Wrong pronoun: არასწორია ნაცვალსახელი. <i>I met Tina and Nick and wished <u>them</u> a happy marriage-ის ნაცვლად მოცემულია: I met Tina and Nick and wished <u>him</u> a happy marriage.</i>
Mod.	Wrong modal verb: არასწორია მოდალური ზმნა. <i>Yesterday was Sunday, so it <u>must</u> be Monday today-ის ნაცვლად მოცემულია Yesterday was Sunday, so it <u>may</u> be Monday today..</i>
VF	Wrong verb form (incorrect use of infinitive, gerund and participle): არასწორია ზმნის ფორმა (შეცდომაა ინფინიტივის, გერუნდის და მიმლეობის გამოყენებაში). <i>He enjoys <u>watching</u> soap operas-ის ნაცვლად მოცემულია: He enjoys <u>to watch</u> soap operas.</i>

ზოგიერთი შეცდომის ტიპის სწორად მითითების მიზნით, ყურადღება მიაქცეით შემდეგს:

1. არის შემთხვევები, როდესაც ერთ შეცდომას ორგვარი ინტერპრეტაცია შეიძლება მიეცეს. მაგ. წინადადებაში: **This is new film** არ არის არტიკლი (**a new...**). ეს შეცდომა შეიძლება დახასიათდეს, როგორც: **W. miss** (სიტყვაა გამოტოვებული), ან როგორც **Art.** (შეცდომაა არტიკლის გამოყენებაში). ასეთ შემთხვევებს, მიეცით ცალსახა ინტერპრეტაცია და მიუთითოთ მხოლოდ **W. miss**. იგივე ეხება ისეთ შეცდომებს, როგორებიცაა მაგ., **I look forward seeing you.** (**to seeing**-ის მაგივრად). ამ შემთხვევაშიც მიუთითეთ შეცდომის ტიპი **W. miss**, არა **Prep.**

2. ტექსტში ზედმეტი სიტყვის არსებობის ყველა შემთხვევა, იმისდა მიუხედავად, თუ მეტყველების რომელი ნაწილია ეს სიტყვა (noun, verb, adj, etc.), კვალიფიცირდება, როგორც **Ex. w** (სიტყვაა ზედმეტი) ტიპის შეცდომა. ასეთი სიტყვა გამოგვაქვს და იმის მითითების მიზნით, რომ იგი ტექსტში ზედმეტია, ვხაზავთ ჯვარედინად. (მაგ.: himself).

მნიშვნელოვანია, რომ დავალება ტექნიკურად სწორად შეასრულოთ, ანუ დაშვებული შეცდომის ტიპის ის პირობითი აღმნიშვნელები გამოიყენოთ. ქვემოთ მოცემულია ანალოგიური დავალების შესრულების მცირე ნიმუში.

correction / type of mistake

Nick has lived in Spain since 2000. He has been married to Jane <u>since</u> four years. They first met in Madrid where they both were spending their summer holidays. It <u>is</u> love at first sight! They have lived in central Madrid for four years now. They feel happy there. Nick runs a small hotel business. They saved lot of money <u>in</u> last year, so they are planning to go on a trip to Paris. Both of them speak Spanish <u>fluent</u> , but they feel they have to learn French as well.	— <u>✓</u> —	— <u> </u> —
	— <u>for</u> —	— <u>Prep.</u> —
	— <u>was</u> —	— <u>Tense</u> —
	— <u>✓</u> —	— <u> </u> —
	— <u>a</u> —	— <u>W.miss</u> —
	— <u>in</u> —	— <u>Ex. w</u> —
	— <u>fluently</u> —	— <u>Adj.</u> —